[ОР]ОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

40-дэхи жэлээ гарана

[Б]УРЯАД ҮНЭН

[Б]уряадай обкомой, Улаан-Үдын горкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй орган

[..]03) | 1963 оной февралиин 19, вторник | Сэн 2 мүнгэн

[Ш]АНАРТАЙ ЭД [ЭЛБ]ЭГЭЭР ГАРГАХА

...гаа хүтэлбэри ...тээшэ шууд ...н совет. хү- ...лоон жэлэй ...роод, абаһан ...жалтатайгаар ... бүхы хаба ...жа байна. Энэ ... ажалшадайм- ...жэл ерэхэ бү- ...льтурна эрил- ...лнэ.

... ажаһуудалай ...йнаар ханга- ... гансал эр- ...тай эд бараа ...лдаг болохо ...равительства- ...жын анхарал ...рлэн жэлэй ...а болоһон ...й Пленумэй ...промышленна ...й үйлэдбэри- ...одукциин ша- ... тухай үшөө ...эгдээ. Тодор- ...олоо һаа, эр- ... бараа үйлэд- ...дай эрилтые ...г болохо ту- ...тай зорилго

...тельствын энэ ... дээрэнь бэе- ...шленна түрүү ...й хүдэлмэри- ...гөө бүхы ар- ...ые зүбөөр хэ- ...ролдоно. Энэ ...шээр бэелүүл- ...рияти гэхэдэ, ...рин сэмбын ... Тус фабри- ...эд гансахан ...ЦК-гай нояб- ...үүлээр про- ...арые һайжа- ...олдожо эхи- ... тэрэнии саг ...ралһаа таби- ...жэлэй эхинһээ ... фабрикынхид ... техническэ ...ка, олон зүй- ...драп нэхэдэг ...он ехэ хүдэл- ...а. Эндэ нэхэг- ...ын ноохон бү- ...элдэ Москва- ...й бүхэсоюзна ...һайн сэгнэлтэ ...Нёдондо, мүн ...нэгэдэхи сор- ...даалгабаринь ...дэжэ ябана.

...шэд хайшан ...лта туйлааб ...риингөө гол ...нуудые шиид- ...таар ноохо ...бүд нэхэгшэ- ...эргэжэл дээ- ...стильнэ про- ... түрүү пред- ...туйлалта, дүй ... абахын тү- ...рүүлһэн бай- ...оваторнуудай ... шудалха ба ...лүүлхэ тех- ...ал мүнөөшье ...да үргэлжэ- ... продукциин ...түлөө мүры- ...лгэрүүлэгдээ. ...буулгануудай ...р ажалай үн- ...адаг, гансал ...артай продук- ...СР-эй Верхов- ...тат Маланья ...адли солото ...лон болоо. ...айн шанартай ...эрилхын тү- ...эр тэмсэдэг ...й хажуугаар ... промышлен-

ностиин олохон предприятинуудта тус асуудал үшөөл муугаар шиидхэгдэнэ. Зарим предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд продукциингаа шанарые һайжаруулхын түлөө хангалтагүйгөөр тэмсэдэг дээрэһээ гүрэндэ тон ехэ гарза хохидол ушаруулна.

Жэшээ болгон мебельнэ үйлэдбэри абаад үзэе. Улаан-Үдын мебельнэ фабрикаһаа гадна, үшөө олон предприятинууд шкаф, стол, стул, шифоньер гэхэ мэтэнүүдые гаргадаг гээшэ. Илангаяа хүдөө нютагуудтахи предприятинуудай бүтээн гаргаһан мебель муу шанартай байдаг дээрэһээ «гүйсэгүй» наймаанда тоологдон, магазинуудай складуудта дарамта боложо хэбтэдэг. Хүсэд хатаагдаагүй нойтон модоор хэгдэһэн, үзэмжэгүй муухайгаар шэрдэгдэһэн дээрэһээнь ажалшад тэдэниинь голодог байна. Закаменск городто, Сэлэнгын модоной баазада, Шулуутайн леспромхоздо бүтээгдэһэн мебель гажанхай, хагсашаһан.

Город болон хүдөө тосхонуудтахи хубсаһа оёдог зарим фабрика, ателье, мастерскойнууд ажалшадай эрилтые һайнаар хангаха үүргэеэ муугаар дүүргэнэ гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Улаан-Үдын 1-дэхи ательедэ хүнүүд элдэб хубсаһа оюулхые захил хэдэг. Теэд захиһан хубсаһыень муугаар, бэедэнь тааруугүйгөөр оёһон дээрэһээнь хүнүүдэй худалдан абахаһаа арсаха ушар али олон үзэгдэдэг. Мүн оёдолой фабрикануудта һайн шанартай, үнэтэ сэнтэй бүдүүдээр муугаар оёгдоһон хубсаһан магазинуудта дүүрэжэ, хаанашье худалдагдахаяа болёод хэбтэдэг байна. Иимэрхүү байдал Хяагтын гуталай, трикотажна фабрикануудта тохёолдонхой.

Зарим предприятинуудай үйлэдбэрилһэн продукциин муу шанартай байһаниие юугээр тайлбарилхаб гэхэдэ, хүтэлбэрилэгшэдэй, партийна болон профсоюзай организацинуудай зүгһөө энэ шухала асуудалда хэрэгтэй анхарал багаар табигдана. Илангаяа хүдэлмэришэдэй шадабари мэргэжэл һайжаруулхын зорилгоор шухала хэмжээнүүд абтанагүй. Энээн дээрэһээ боложо, үйлэдбэриин зүблөөн болон профсоюзай завкомой заседани дээрэшье продукциин шанар һайжаруулха тухай асуудал тон үсөөн табигдана.

Эрхим һайн шанартай эд бараа үйлэдбэрилхэ — предприяти бүхэнэй нангин уялга. Энэ эрилтые заатагүй дүүргэхын тула эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулха хэрэгтэй. Оролдосотой, эдэбхи үүсхэлтэй хүдэлмэришэдые ондоо түрүү предприятинуудта эльгээжэ, тэндэхи үйлэдбэриинь дүршэлтэй танилсуулха шухала. Тиигэжэ үйлэдбэриин түрүүшүүлэй баян дүй дүршэлые бүгэдын шадабари болгохо гээшэ предприяти бүхэнэй хүтэлбэрилэгшэдэй гол зорилго болоно. Эд бараанай, мебелиин, бусад продукцинуудай шанар һайжаруулга гансахан хүтэлбэрилэгшэдэй харюусаха хэрэг бэшэ. Энэ зорилгые бэелүүлгэдэ хүдэлмэришэн бүхэн эдэбхитэйгээр хабаадалсаха, нэн түрүүн ажал хэрэгтээ үнэн сэхээр хандаха уялгатай. Тиигээл хадаа голодоһогүйгөөр продукци үйлэдбэрилжэ, гүрэндэ гарза хохидол ушаруулхагүй, предприятяа олзотойгоор эрхилхэ, ажалшадта эрхим шанартай эд хэрэгсэл элбэгээр гаргаха арга олдохо.

[СССР]-эй Верховно Соведэй Президиумдэ

...ын гидроэлектростанциие барилгада амжал... түлөө Новосибирскгэсстройн, хабсарал...лон бусад организацинуудай тусгаар шал...эришэд, инженер, технигүүд болон алба ...Р-эй Верховно Соведэй Президиум 1963 ...14-дэ Указ гаргажа, СССР-эй орденууд бо...ар шагнаа.

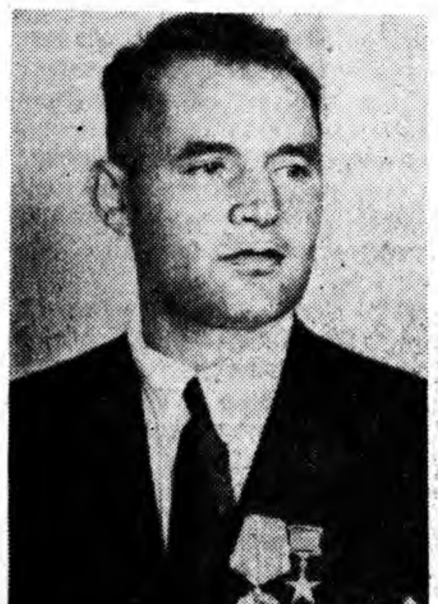
...дай бригадир А. В. Белкин, комплексно ...р А. С. Боронина, хабсаргагшадай брига...рещенко, А. А. Цоне[в] гэгшэд Ленинэй ор...

...тугай орденоор 16 хүн, «Хүндэлэлэй тэм...8, «Ажалай габьяагай түлөө» медаляар—59, ...һанай түлөө медаляар—80 хүн шагнагдаа.

Депутадта кандидадууд— арадай найдамтад

★

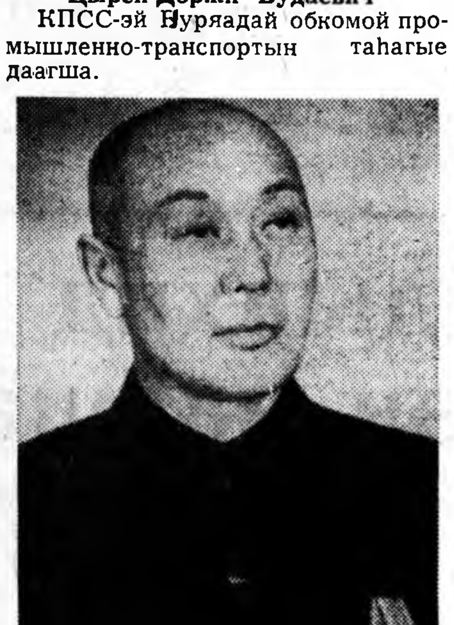

ВАГАНОВ
Александр Филиппович
Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай Первомайска рудникай экскаваторай машинист.

ЭРДЫНЕЕВ
Цырен-Доржи Будаевич
КПСС-эй Буряадай обкомой промышленно-транспортын таһагые даагша.

ВАНКЕЕВ
Жамса Бальжинимаевич
Сэлэнгын Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ.

САХЬЯНОВ
Владимир Афанасьевич
Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо.

АЛЬЦМАН
Клавдия Павловна
Улаан-Үдын нарин сэмбын фабрикын директор.

★★

Олон зоной хабаадалгатай суглаан

КАМЕНСК. Тимлюгэй цемент-шиферэй заводой хүдэлмэришэд, инженер, техник, алба хаагшад, мүн эндэхи 8-дахи, 11-дэхи үдэшын һургуулиин багшанар, хоёрдохи АТК-гай жолоошод заводой уужам һаруул клуб соо суглараа. Тэдэнэй дунда буурал сагаан толгойтой үбгэд, хүгшэд, мүн һунгалтада түрүүшынхеэ хабаадаха эдир залуу хүбүүд, басагад олон.

Улаан хилэнгээр хушагдаһан үргэн ехэ столой саанаһаа тус округой окружной комиссиин түрүүлэгшэ Георгий Владимирович Власов трибунада гаража, сугларагшадай альга ташалган доро уулзалгын суглаае нээһэнэй һүүлээр, суглаанай президиум һунгана.

Эгээн түрүүлэн этигэмжэтэ нюур, заводой директорэй орлогшо Иван Андреевич Скоковто үгэ үгтэнэ. Тэрэ РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэһэн Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Александр Уладаевич Хахаловай ажалябуулга тухай, республикынгаа ажахые, соёл культурые хүгжөөлгэдэ тэрэнэй ехэ габьяатай байһые сугларагшадта дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгэнэ. Парти болон арадай бата нэгэдэлэй, арадай үнэн сэхэ хүбүүн А. У. Хахаловай түлөө болохоёо байгаа һунгалтын Үдэр—Мартын 3-да бултадаа ерэжэ, дуугаа үгэхыень округойнгоо һунгагшадые нүхэр Скоков уряалба.

Һунгагшад—бүтүү сагаан һахалтай үбгэд Бастриков, Ховрин, 8 жэлэй һургуулиин директор М. П. Шилкина, заводой партийна организациин секретарь Мезенин, АТК-гай жолоошон Новицкий болон бусад трибунада гаража, депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэһэн нүхэр А. У. Хахаловта өөһэдынгөө үзүүлһэн этигэл найдабари тухай хэлээд, мартын гурбанай үдэр нэгэ хүндэ адляар ерэжэ дуугаа үгэхэбди гэжэ мэдүүлээ.

Һүүлээрнь РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэһэн А. У. Хахалов дэлгэрэнгы үгэ хэлэхэ зуураа, һунгагшадай үзүүлһэн этигэл найдабариин түлөө гүнзэгы ехэ баяр баясхалан хүргөө.

⁂

БРЯНСК. Хойто үдэрынь тосхоной целлюлозно-картонно комбинадай, түмэр-бетонно конструкцинуудые гаргадаг заводой, барилгын нэгэдэхи трестын барилга-хабсаралгын нэгэдэхи, хоёрдохи управлениин хүдэлмэришэд улаан буландаа сугларжа, Россин Федерациин, Буряадай АССР-эй Верховно Соведүүдэй депутадуудта кандидадууд Александр Уладаевич Хахаловтай, Екатерина Ивановна Мирошниченкотэй уулзахаяа сугларһан байгаа.

Түрүүлэн Россин Федерациин засагай дээдэ зургаанай депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэһэн нүхэр А. У. Хахаловай этигэмжэтэ нюур Юрий Александрович Малюсков трибунада гарана.

Нүхэр Малюсков сугларагшадые кандидадай намтартай танилсуулһанай һүүлээр, арадай үнэн сэхэ хүбүүд, басагадай түлөө бултадаа дуугаа үгэе гэжэ уряалһан байна.

— Манай Сэлэнгын 120-дохи һунгуулиин округой һунгагшад Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар барилгын нэгэдэхи трестын барилга-хабсаралгын нэгэдэхи управлениин нэгэдэмэл бригадые даагша Екатерина Ивановна Мирошниченко гэгшые өөһэдынгөө түлөөлэгшэ болгожо һунгаһан байгаабди. Нүхэр Мирошниченкын хүтэлбэрилдэг бригада үндэр бүтээсэтэ ажалаараа трестын барилгашадай дунда суурхадаг. Мүн тус бригада коммунис ажалай хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй,— гэжэ үгэ хэлэһэн этигэмжэтэ нюур Валентина Ваганова мэдүүлбэ.

Һүүлээрнь барилга-хабсаралгын хоёрдохи управлениин хүдэлмэришэн Дремухин, түмэр-бетонно конструкцинуудые гаргадаг заводой хүдэлмэришэд Петров, Яковлева, барилгын нэгэдэхи трестын эрхилэгшэ Восканян, тус управлениин инженер Коровин гэгшэд дүлэтэ үгэнүүдые хэлэжэ, ажал хүдэлмэридөө үзэгдэдэг дутуу дунданууд тухайгаа хэлэхэ зуураа, депутадуудта кандидадаар дэбжүүлэгдэһэн нүхэдэйнгөө эдэ бүгэдэ дутагдалнуудые зайсуулха хэрэгтэ туһаламжа үзүүлжэ байхыень юрөөгөө. Илангаяа барилгын управлениин нормировщик Зинаида Унагаевагай хэлэһэн үгэ аадарай шааяһан мэтэ нэрьемэ альга ташалгаар үдэшэгдөө. Тэрэ иигэжэ хэлээ:

— Манай Селенгинск поселок залуушье һаа, һүүлэй зургаан жэлэй туршада болбосон гоё түхэлтэй болоо, һургуули, хүүгэдэй ясли, саадууд урган бодоо. Барилгануудай хэдышье олоор бодхоогдожо байбашье һаа, ажалшадай эрилтэ үшөө багаар хангагдана. Хүндэтэ кандидадууд! Энээндэ анхаралаа хандуулыт! — гэбэ.

Нүхэр Хахалов харюугай үгэ хэлэхэдээ, тэрээндэ үзүүлһэн этигэл найдабариин түлөө баясхалан хүргөөд, республикынгаа ажахын хэр зэргэ ургажа, хүгжэжэ байһан тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгөө.

Тэрэшэлэн республикын дээдэ органой депутадта кандидадаар дэбжүүлһэндэнь һунгагшадта халуун зүрхэнэй баяр Екатерина Ивановна Мирошниченко хүргэбэ.

Б. Цыремпилов.

Уулзаад, ушараад байхадаа...

Февралиин 16-най субботын үдэшэ. Онохойн модо ашалга, буулгалгын комбинадай клуб һайндэрэйхеэр түхеэрэгдэнхэй... Тэндэ үбгэн залуугүй — олон тоото һунгагшад эбтэй эетэйгээр сугларба. Юундэб гэхэдэ, РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэһэн эрхим түлөөлэгшэтэеэ—КПСС-эй обкомой хоёрдохи секретарь Николай Степанович Бирюковтой уулзахань бшуу.

Модо ашалгын участогай начальник Жап Жамьянович Цыденов баярай суглаа нээһэнэй һүүлээр этигэмжэтэ нюур нүхэр Сергеевичтэ үгэ үгэбэ. Тэрэ хадаа нүхэр Бирюковой ажабайдалай намтар, ажал хүдэлмэри тухайнь хөөрэжэ үгөөд, өөрынгөө эрхим түлөөлэгшэдтэй мүнөө уулзажа, хөөрэлдэжэ байхадаа тон ехэ золтойбди гэжэ онсолон тэмдэглэбэ. Мүн нүхэр Н. С. Бирюков маанадай этигэл найдабариие бүрин гүйсэдөөр дүүргэжэ шадаха байха, тиимэһээ тэрээнэй түлөө һунгалтын үдэр нэгэн хүн шэнгеэр дуугаа үгэе гэжэ уряалба.

Удаань депутадта кандидат нүхэр Бирюковто үгэ үгтэжэ, альга ташалган нэрьенэ.

— Засагай дээдэ зургаанда намайе нэрлэн дэбжүүлжэ, иимэ ехэ этигэл найдабари үзүүлһэндэтнай та бүхы һунгагшадта баяр баясхалан хүргэнэб. Энэ найдабариие тнай бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө бүхы хүсэ шадалаа гамнангүй зорюулха байхаб,—гэжэ тэрэ мэдүүлбэ.

Комбинадай директор нүхэр Корликов, штукатур нүхэр Меликова, участогай начальник Чистозубов гэгшэд һүүлээрнь үгэ абажа, хүндэтэ кандидадтаа захяа, дурадхалнуудаа хэлэбэ.

Тэрэшэлэн Онохойн комбинадай ажалшад Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат Намсалма Цыденовна Ешидоржиева, Загарайн аймагай Соведэй депутадта кандидат Владимир Кузьмич Бальжаев гэгшэдтэй уулзаба.

Ц. Жамьянов.

Нүхэр Николай Викторович ПОДГОРНЫДО

Коммунис партиин, Советскэ правительствын элитэ ехэ ажал ябуулагша, Таниие, жара наһа гүйсэһэн үдэртэйтнай дашарамдуулан, КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет үнэн зүрхэнһөө амаршална.

Совет арадай аша туһада, манай орондо коммунизмын илан мандалгын аша туһада олон удаан жэлдэ ажаһуухыетнай, элүүр мэндэ ябахыетнай, саашадаа үрэ ехэтэйгээр ажаллахыетнай Танда хүсэнэбди.

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕТ

СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕТ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Нүхэр Н. В. Подгорныдо Социалис Ажалай Геройн нэрэ зэргэ олгохо тухай

Коммунис партиин, Совет гүрэнэй үмэнэ Украинын КП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, КПСС-эй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн нүхэр Н. В. Подгорнын ехэ габьяатай байһанайнь түлөө, жара наһа гүйсэһэн үдэртэйнь дашарамдуулан, нүхэр ПОДГОРНЫЙ Николай Викторовичта Социалис Ажалай Геройн нэрэ зэргэ олгожо, ЛЕНИНЭЙ орден, «ХАДУУР, БАЛТА» гэжэ алтан медаль тэрээндэ барюулха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. БРЕЖНЕВ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1963 оной февралиин 16.

Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй МЭДҮҮЛГЭ

Коммунистнуудта, Ирагай демократическа болон патриотическа хүсэнүүдэй бусад түлөөлэгшэдтэ эсэргүү хашалта хэһээлтэ, шуһата алалга хюдалга орон дотор үргэнөөр хэгдэжэ байна гэжэ Ираһаа абтаһан мэдээнүүд гэршэлжэ үгэнэ. Нэгжүүл үргэнөөр хэхэ, ямаршье гэм зэмэгүй хэдэн зуугаад хүниие арестовалха, сохихо, наншаха, алаха, хюдаха ябадал засагай элдэб органууд эмхидхэнэ.

Касемай засаг түрын тала баригшад гэжэ соносхогдоһыень шалтаг болгоод, коммунистнуудые, бусад демокрадууд болон патриодуудые хаа хаанагүй абалан баридаг байна. Арестовалагдаһан хүнүүдээр түрмэнүүдэй дүүрэшэһэн дээрэһээ хэһээлтэдэ хабаадуулагшадта зорюулагдаһан тусхай лагерьнууд байгуулагдана. Империализмын тала баридаг Нури Саидай хархис хара засаг түрэдэ эсэргүүсэн, хэдэн арбаад жэлэй туршада сухаришагүйгөөр тэмсэһэн, энэ засаг түрын унагаагдаһанай һүүлээр, 1958 оной Ирагай революциин уг зорилгые бэелүүлхын түлөө шууд сэхээр оролдоһон ираг арадай олон түмэн баатарлиг хүбүүдэй ами наһанда аюул тохёолдоод байна.

Национальна тэмсэлэй түүхые Ирагай коммунис парти хододоо дээрэ үргэжэ ябадаг байгаа. Коммунис парти хадаа хаанта засагай, мүн империализмын тала баридаг бүлэгүүдэй Ирагта эзэрхэдэг үедэ эгээн шэрүүн шанга хашалта хэһээлтын хэгдэдэгшье байгаа һаань, коммунис парти колонизаторнуудтай, тэдэнэй агентнуудтай эбсэдэггүй һэн. Тэрэнэй шууд шиидэнги байгаашье һаань, хашалта хэһээлтэ, түрмэдэ хаалга, саазалан алалга үсөөрөөгүй. Национальна аша туһын, өөрынгөө арадай дэбжэлтын түлөө тэмсэлдэ коммунис парти угаа ехэ хохидолдо ороо. Ирагай ондоо нэгэшье парти иимэ ехэ хохидолдо ороогүй байха юм. 1958 оной июлиин революциие бэлэдхэхэ, хэхэ хэрэгтэ Ирагай коммунистнууд эдэбхитэйгээр хабаадаһан байха юм. Касемай өөрынь шанга засагай үедэ хашалта хэһээлтэнүүд хэгдэдэг байгаа. Гэбэшье революциин уг зорилгые бэелүүлхын түлөө коммунистнууд баатарлиг тэмсэлээ үргэлжэлүүлдэг һэн. Империализмда эсэргүүсэн Эхэ оронойнгоо үнэхөөрөөл бэеэ даанхай байдалай түлөө, курдын арадай зүб зүйтэй национальна эрилтэнүүдые хангахын түлөө, демократиин түлөө, ираг арадай эрхэ болон шухала аша туһын түлөө национальна бүхы патриотическа хүсэнүүдэй нэгэдэлтэйгээр тэмсэхын түлөө тэдэнэр оролдолго гаргадаг байгаа. Оронойнгоо хүгжэлтые гэдэргэнь сухарюулха һэдэлгэ гаргадаг хүсэнүүдые тэдэнэр эрид шууд элишэлдэг һэн.

Бүхы ажал ябуулгаяа эрхилхэдээ компарти олониитэ арад зондо түшэглэдэг, тэдэнэй зүгһөө дэмжэгдэдэг байгаа. Нэгэ хүнэй гарта байдаг шанга засаг түрэдэ болон хүсэрхэлгэдэ эсэргүүсэн тэмсэхэдээ, бүхы ороной национально-патриотическа болон демократическа хүсэнүүдэй нягта харилсаа холбоотой байхые компарти эрмэлзэдэг байһан юм. Коммунистнуудые хашаха, хэһээхэ гээшэ национальна нэгэдэлэй, эрхэ сүлөөгэй, демократиин, социальна үнэн зүб байдалай политика соносхолготой угта тааралдахагүй байна.

Коммунизмда эсэргүү хараа бодол баримталагшад бүхы арадайнгаа эрхые зайлашагүй дэбһэжэ хаядаг, өөрынгөө оронойн үнэхөөрөөл демократическа, патриотическа бүхы хүсэнүүдтэ сохилто хэдэг, хархис этэгээдүүдэй хэрэгтэ туһалдаг, империализмын халдалгануудһаа өөрынгөө аша туһые хамгаалха талаар нациингаа нэгэдэлые һуларуулдаг гэжэ түүхэ нэгэтэ бэшэ гэршэлжэ үгэһэн байна. Ирагта коммунизмда эсэргүү алалга, хюдалгын ехээр хэгдэжэ байһанһаа уламжалан, бүхы дэлхэй дээрэхи империалис хархис этэгээдүүдэй баясажа байһаниинь гайхалтай бэшэл.

Ираг арадай түрүү хүнүүдэй эдэ үдэрнүүдтэ хашагдажа, хэһээгдэжэ, хардагдан гүрдэгдэжэ байһан ушар бүхы оронуудай үргэн олониитын дурые гутааха ёһоороол гутаана. Ирагта шуһата алалга, хюдалгын, хашалта, хэһээлтын хэгдэжэ байһые совет коммунистнууд, бүхы совет арад эрид шууд буруушаана. Ираг арадай эрхим хүбүүдые усадхаха, харата муухай политика буруу һүрэхэ гэжэ бидэнэр батаар этигэнэбди. Зэрлиг ааша гаргадаг хархис этэгээдүүдтэ эрхэ сүлөөдэ дуратай ираг арад нягта жагсаалтай, эдэбхитэй ябуулгаараа сохилто үгэжэ шадахал.

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕТ.

Арадай кандидадууд

Сагаан нуураа суурхуулагша

Унтажа байһан эжыгээ, абгайнгаа басагадые һэрюулхэгүйн тула Дыжидэй һэмээхэн, абяагүйгөөр хубсалаад, дүмүүхэнээр алхалан газаа гарахадань, үүрэй солбон сайбар хүхэ тэнгэриин сээжэдэ үшөө дээрэл зандаа хурсаар ялабхин: «Оhоо, Дыжид, ши мүнөөдэр хамагһаа эртэлжэ бодобо ха юмши»—гэһэншүүгээр угтан байба. Дыжид һаалиингаа хүнэг баһал шэмээгүйгөөр абаад, үнеэдэйнгээ байра тээшэ алхалба. Худан голой хэдэн газартаа тэһэржэ, тошон айхабтар ехээр халяаһанһаа боложо, үдхэн сагаан хүбэнэг сэнгээр хушагдашаһан һалаа мүшэрнүүдтэй залуухан хуһад соогуур үнгэржэ ябахадань, эдэ үдэрнүүдтэ толгой cooһоонь гарахаяа болишоһон үнөөхил бодолынь, үнөөхил нюдэнһөөнь зайлахаяа болиһон зурагынь баһа харагдахадал гэбэ. Тиихэдэнь хүбэнэг сагаан сэнгээр хушагдаһан эдэ залууханууд хуһадай орондо Сагаан нуурайнь ожорһод хабарай һалхинһаа шэшэрэлдэн найгалзан байна хэбэртэй. Дыжид алхасаяа аалидхажа, нэгэ хуһанай нариихантшье һаа, саб гэмэ, сэмсэгэр ута бэеые түшөөд агшам зуура бодолгото болоодхибо. Тиихэ зуураа сэхэ дээрэнь улам хурса болон ялабхижа байгаа үүрэй солбон тээшэ харасаяа шэглүүлбэ... Олон һайхан бодолнууд толгойдонь орожо байба. Теэд тэрэ Сагаан нуурайнгаа ожорһодой шэшэрэлдэн найгажа байхада эгээл түрүүшынхиеэ сайр сагаан хүнэг абаад, эжыгээ дахан, һаалиин үнеэд тээшэ ошоһоноо мартаха аал.

Тиихэдэ дайнай һүүлэй ургасагүй ган жэлдэ оройдоо арбан дүрбэтэй Дашиин Дыжид Тураасгайн колхозой һаалишан болоо һэн. Хабарай хагсуу һалхинда хасар, гараа сахалайташатараа ябажа, хагданда үнеэдэйнгээ садахын тула хэды шэнээн гүйгшэ һэм—һанаад үзэхэдэнь, мүнөөшье ара нюргаарнь хүйтэ даана. Тиин үдэшэлэн үнеэдэе арай шамай туужа асараад, бээрэнхэй гараараа хооһон шахуу, һульмигар дэлэнгыень эбэлүүлэн эбэлүүлэн шобторхош...

Сагаан нуур. Тэндэл арбан дүрбэтэй Дашиин Дыжид ажалай алтан амта таняа һэн... Гэнтэ тэрэ залуухан, нариихантшье һаа, сэмсэгэр бэетэй хуһа түшөөд удаан бодолгото болошобо гүб гэжэ һанахадаа, Дыжид түргэхэн үнеэд тээшэ яараба.

Үнеэдээ һаажа эхилхэдээ Дыжид хамагаа мартажа, хүнэгэй оёорые хүгжэм шэнгеэр хүнхинүүлэн адхаржа байгаа һүнэй дуһалнуудай абяа шагнан шагнан ажалладаг бэлэй. Харин мүнөө юундэшьеб, тугаар һая хуһанай дэргэдэ түрэһэн бодолнуудынь толгой cooһоонь гарабагүй... Үсэгэлдэр хада үнеэдээ һаажа дүүргээд, гэртээ орсод сайлажа һуутарнь Буряадай АССР-эй Верховно Соведтэ һунгаха Дунда-Худанай 108-дахи һунгуулиин окружной комиссиин түлөөлэгшэд орожо ерээд, амар сайнаа андалдалсаһанайнгаа һүүлээр тус округто депутадта кандидадаар танние дэбжүүлээ гээшэбди, баллотировалхын зүбшөөл үгыт гэжэ ёһолон татажа хандахадань, Дыжид сэдьхэлээ хүдэлһэндөө үгэшье хэлэжэ шадахаяа болишоод хурганайнгаа үзүүрээр платиингаа нугалаа эмирэн байгаа бэлэй. Теэд юрын малша буряад басаганда иимэ хуби заяанай тудаад байхада, сэдьхэлээ хүдэлгэнгүй байжа шадахаар аал? Мүнөөшье үнеэдээ һаажа, танил болоһон хүгжэм шэнги хүнэгэй оёорһоо дуулдаһан хүнхинэһэн абяа соносожо һуухадаа, һанал бодолынь шубуун шэнгеэр дахин далижаад, үнөөхил Сагаан нууртаа бусана: аяар тиихэдэ ажалай түрүүшын алхам хэһэн газарынь амжалта, гашуудалайншье эхин тэндэл ха юм, тиимэһээл басаганай сэдьхэлдэ хэтэ заяандаашье мартагданагүй бэшэ аал. Сагаан нуурайнгаа эрьеэр малаа туужа ябахадаа ахамад уран зохёолшо Хоца Намсараевай «Цыремпил» гэжэ хүрин гадартай бишыхан тэбхэрхэн ном зүрхэ сэдьхэлээ хүдэлгэн уншадагаа

мүнөөшье һанаандаа оруулна. Эдир залуу Сэдүүгэй Цыремпилдэ дурлаһан арюухан Должидой гал уһан сухалтай Галша эсэгэдээ гам хайрагүйгөөр сохюулан, инаг нүхэрэйнгөө гэрһээ үлдүүлһэн тухай мүрнүүдые уншахадаа, тэрэниие хайрлан хайрлан нюдэнһөө уһа дуһалан байдаг бэлэй. Хэрбээ Дыжид тэрэ хатуу шэрүүн хаанта засагай үедэ түрэһэн байгаа һаа, магад, баһа иимэ ушар байдалда орожо, хара һаналтанда нэрбүүлжэ болохол һэм гэжэ шэбшэхэдээ, мүнөө үе сагайнгаа үнэ сэнгые, һайн һайханиие бүхы сэдхэл зүрхөөрөө мэдэржэ эхилэгшэ бэлэй... Үшөө тиихэдэ тэрэ ном соо баяшуулай бардам хүбүүдтэ намнуулан Сэдүүгэй Цыремпилэй хурдан һаарайлаараа сагаалхюулан һалбайн сагаан нуур гүйлгэжэ ороһон тухай уншахадаа, магад энэшье Тураасгаймнай Сагаа нуурай эрьедэ эдэ бүхы үйлэ хэрэгүүд боложо болоо аабы гэжэ шэбшээдшье үзэгшэ һэн. Хэн мэдэбэ, магад уран зохёолшо үнэхөөрөөшье Дыжидэй түрэһэн нютагта болоһон ушарһаа үндэһэлэн энэ номоо бэшэжэ болоо аалам? Тиигэжэ һанаад, нэгэтэ нютагайнгаа аха заха үбгэнһөө асуухадань:—Басаган, ши тэрэ сагые хаанаһаа мэдэхэбши даа, тэрэл номыешни бишье уншаа хүм, тиимэ ушарнууд нютаг бүхэндэ шахуу болодог байгаа, энэл Сагаан нуураймнай эрьедэ болоо гэжэ баталан хэлэхэнь аргагүй бшуу,—гээ бэлэй.

Басаганай нэгэ бага урмаа хухарһан хэбэртэй байхада, тэрэ үбгэн хатаһан гэшүүһэн шэнги гараа мүрэ дээрэнь табижа:

— Сагаан нуурнууд нютаг бүхэндэ бии юм гүб даа. Тээ тэрэ Шанаадашье өөһэдынь Сагаан нуур гэжэ нэрлэхэдээл, миниин һанахада, сагаан эдеэмнай энэл нуурнууд мэтэ элбэг дэлбэг болоһой гэжэ һанахадаал тиигээ гүб даа...

Дыжид тэрэ үбгэнэй үгын гүн удхые одоол мүнөө һайн ойлгонхой даа... Тиихэдэ, магад, хүсэд ойлгодоггүйшье байгаа. Харин мүнөө саг ондоо, өөһэдөө һаалишадшье ондоо болонхойл, эрхэ байдалынье алишье талаараа аргагүйгөөр хубилан һайжараа... Ганса энэ «ёлочкые» абаад үзэел, хэды гүнзэгы ехэ хубилалтын болоһоной гэрнэ гэнэб.

Үнеэдээ һаажа дүүргээд, үйлэдэ гарахадань, тугаарайнь хурсаар ялабхин байһан үүрэй солбон урдахи хадануудай саагуур хорожо үрдингүй, манан cooһoo гаража байһан улаабтар наранай туяа гэрэлһээ хайлажа, үгы болошонхой байба. Тэнгэри сэлмэг-гайхалтай һайхан үдэрэй болохо байһандань ямаршье һэжэг түрэбэгүй. Дыжидэй досоошье үнеэгээ һааха зуураа бодоһон бодолнуудһаань, энэ үшөө нэгэ ажалай үдэрэй сэлмэг арюунаар эхилжэ байһанһаань гайхалтай хүнгэн, сэлмэг зохид байба. Гэртээ ороходонь, эгэшынь дүү басагад һэринхэй байба. Таба наһатай Минжигмаань хээтэй руугаа ямаршьеб хэзээ хэзээнэйхиһээ ондоогоор хараад байхадань, Дыжид тэрэнэй монсон харахан толгойе баһал урда урданайхиһаа энхэргэнээр эльбэбэ.

Энэ үедэ шэрээ дээрээ шара улаахан сайгаа уужа һууһан Гажад эжынь:

— Юрэдөөл, баһа Цыпилма шэнги ходол хото городоор ябаад, үнеэдэшье һаахаяа болихош гээбы, орондошни би хатюулдаа болохо гээшэ гүб,—гэжэ енгүүтэйгээршье һаа, абяагаарнь таахада, омогорхолтойгоор, сэдьхэлэй баяртайгаар дуугарба... «Барһан, эжы тиигэншьегү яахаб даа, колхозой тогтоһонһоо хойшо унаһан малтайгаа абангүй ябаһанаа оройдоол хоёр жэлэй саана пенсидэ гараа ха юм. Тиихэдэ хэнһээшье үлүүгээр һанаха хоёр уринь, хоёр басагадынь хоюулаа ээлжэ ээлжээгээр шахуу түрэл республикынгаа Верховно Соведтэ һунгагдаха золтой байба ха юмбиди».

x x x

Үглөөгүүр манан cooһoo бултайн гараһан улаабар наранай дээрэ гараһан хойно бидэ Худан голой эрьеын хуһад соохоно оршоһон Улаахан Аралай һүнэй товарна фермэ хүрэжэ, коммунис ажалай ударник Дыжид Дашиевна Дашиеватай золгоо һэмди. Тиихэдээл тэрэнэй һанал бодол, хүсэл эрмэлзэл тухай, сэхынь хэлэхэдэ, бага бэшэ оролдолгын ашаар хөөрэлдэһэн байнабди. Маанадаар ябалсаһан Чисаанын совхозой хоёрдохи отделениин парторг Балдан Шагдуржапович Буянтуев ехэ дуратайгаар өөрынгөө хармаанай блокнот нээжэ, эгэшэ дүүнэрэй ажалай амжалта тухай, һааһан һүнэйнь болон бусад тоогоор баримталан саг үргэлжэ хөөрэжэ ябаа һэн. Теэд, манай һанахада, тэрэ тоо баримтануудынь залуу һаалишан мүнөө Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдээд байһан Дыжид Дашиевна Дашиевагай амжалта тухай өөрынь энэ үглөөгүүр һанан дурсажа, сэдьхэн шэбшэжэ ябаһан бодолнуудһаа үлүүгээр хөөрэхэгүй гэжэ бодоходоо, өөрынь хөөрөө нэгэ бага хубилгаад, эндэ толилбобди.

А. ЖАМБАЛДОРЖИЕВ.

Украинада кукурузын үндэр ургаса абадаг мастернууд Социалис Ажалай Герой Е. А. Долинюк (Тернопольско областиин НПСС-эй XXII съездын нэрэмжэтэ колхоз), Р. Ю. Григоращук (Черновицка областиин Лёнинэй нэрэмжэтэ колхоз) хоёр усть-лабинцуудай уряае ехэ баяртайгаар хүлеэн абаба. Түрүү кукурузашад өөһэд хоорондоо мүрысэжэ, үндэр ургаса абаха гэжэ шиидэбэд: Е. А. Долинюк — 100 гектар талмай дээрэһээ гектар бүриин 100 центнер хуурай ороoһон суглуулжа абаха. Р. Ю. Григоращук — 25 га талмай дээрэһээ гектар бүриин 90 центнер хуурай ороoһо абаха гэжэ шиидэбэ.

Элдэб наукын туһаламжагүйгеэр үндэр ургаса абтахагүй байһаниинь хүдөө ажахын түрүүшүүлдэ баян дүй дүршэл дээрэһээнь мэдээжэ. Областиин хүдөө ажахын туршалгын станцида кукурузашадай кукурузын хорото шумуулнуудтай тэмсэхэ аргануудые шэнжэлжэ байха үедэнь манай фотокорреспондент орожо ерэһэн байна. Зураг дээрэ: туршалгын станциин ургамалые хамгаалха таһагые даагша В. Ф. Сайко звенов даагшад Е. А. Долинюк, Р. Ю. Григоращук гэгшэдтэ заабари үгэжэ байна.

ТАСС-ай фотохронико.

Бүрдэнэй участогта

ХЯАГТА. Эндэхи Бүрдэн тосхоной нэгэ томохон байшангай сонхонуудаар үдэшэ орой болотор электрын галнууд холоһоо яларан харагдадаг. Энэ байшан соо Бүрдэнэй һунгуулиин участогай агитпункт нээгдэнхэй. Мүнөө ажалай һүүлээр эндэ совхозой ажалшад олоороо сугларжа, сүлөөтэй сагаа хүхюун сэнгэлигээр үнгэргэнэ. «Асуудал харюугай стол» гэһэн бэшэгтэй тусхай газарһаа дуратай асуудалнуудтаа харюу абаха элдэб олон брошюра, газетэ, журналнууд бии. Эндэхи агитаторнууд өөһэд хоорондоо 10 үрхэтэ айл, һаалиин фермэ, гүүртэ, отарануудые хубаажа абаад, ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулна.

Бүрдэнэй һунгуулиин участогай дэргэдэ уран һайханай кружок эмхидхэгдэнхэй. Тэрэниие залуу коммунист Владимир Дондопов хүтэлбэрилнэ. Һаяхан тус кружогойхид багахан концерт табижа, һунгагшадые ехээр һонирхуулба.

А. КИТАЕВ.

ИВАЛГАДА

ҺУРГУУЛИНУУД ХООРОНДЫН МҮРЫСӨӨН

Дунда һургуулиин спортын зал соо һаяын үдэрнүүдтэ Улаан-Үдын нэгэдэхи интернат, Тарбагатайн болон Ивалгын дунда һургуулинуудай хоорондо волейбол, баскетбол наадалгаар мүрысөөн үнгэргэгдэбэ.

Тарбагатайн, Ивалгын һургуулинуудай хүбүүдэй баскетбольно командануд наадажа, ивалгынхид 67:47 тоотойгоор шүүбэ.

Улаан-Үдын нэгэдэхи интернат һургуулиин басагад волейбол, баскетбол һайнаар наададаг байжа, Ивалгын һургуулиин басагадай командые түргэнөөр илажархёо.

ҺУРАГШАДАЙ КОНЦЕРТ

Дунда һургуулиин табадахи болон долоодохи классуудай һурагшад Красноярова ба Колобки гэжэ һуурин газарнуудта ажаһуудаг «Иволгинское» совхозой хүдэлмэришэдтэ концерт харуулба.

Концертын программада ород, буряад дуунууд, олон яһатанай хатарнууд, шүлэгүүд ба бусад оруулагданхай. Тус концерт ехэхэн амжалтатайгаар үнгэрөө. Һурагшад энэ концертээ һунгалтада зорюулаа юм.

Л. Ринчино.

АЖАХЫН ТООСООНДО ОРОҺОНОЙ

Үнгэрһэн 1962 ондо ажахын тоосоото манай хонишодой бригада түл абаха түсэбөө хүсэд дүүргэжэ шадаагүй һэн. 100 эхэ хонин бүриһөө оройдоол 52 хурьга түлжүүлһэн байнабди.

Манай гол алдуу юун байгааб гэхэдэ, хээлитэй болоһон хонидоо түрэлгэдэнь һайн бэлдэжэ шадаагүйбди. Жэжэ томоороо, наһаараа отаранууднай буруугаар бүридхэгдэһэн байшоо. Зарим нэгэн отарын хонид намарай хүйтэн болотор ногоон һолоомоной узуурта бэлшээ. Энэнь хээлитэй хонидто муу байжа, отарануудта хонид олоороо хурьга хаяһан юм. Отарадамнай хонишодшье үсөөн һэн. Тиимэһээ зарим бригадануудта хонишод һэлгэгдэжэ, эхэ хонид нэгэ гарһаа нүгөөдэдэ дамжуулагдаха баатай болоһон юм.

Эдэ дутуу дундануудаа дахин дабтахагүй гэжэ манай бригадын гэшүүд шиидэһэн байна. Тиигэжэ бии байгаа арга боломжонуудаа хаража үзөөд, нэн түрүүн үбһэ тэжээл элбэгээр бэлэдхэхэ зорилго табяад, эршэмтэйгээр ажаллажа ороо һэн. Хабарай эхеэр кукурузын поли дээрэ наг шэбхэ ехээр гаргаабди, мүн сабшалангаа хэдэ дахин уһалаад, үтэгжүүлээбди. Кукурузын газарые һайн шанартайгаар элдүүрилжэ, саг соонь тариһан байнабди. Энээнэймнай аша үрэ кукурузын үндэр ургасаар харюулагдаа: зарим газарта гектарай 700 центнер набша намаа ургуулагдаа. Тиигэжэ бүхыдөө 762 тонно һайн шанартай кукурузын силос дарагдаһан байна. Мүн 6037 центнер үбһэн бэлэдхэгдэһэн юм. Түл абалгаар түсэбөө дүүргээгүйшье һаа, нооһо хайшалалгаар, мал тарагалуулха талаар амжалта туйлажа, совхоздоо 7236 түхэриг сэбэр олзо оруулһан байнабди.

Тиихэдэ нооһоной өөрынь үнэ сэн нилээд хямдаруулагдаа. Түсэбэй ёһоор центнер нооһон 169 түхэригтэ болохо аад, 155 түхэриг 28 мүнгэтэ болоһон байна. Баһа центнер мяханай (амидын шэгнүүрээр) үнэ сэн 33 түхэригтэ байха аад, 28 түхэриг 11 мүнгэтэ болоо.

Тиихэлээрээ малай шэгнүүрэй нэмэһэн центнер бүхэниинь 60 түхэриг, абаһан нооһоной центнер бүринь 325 түхэриг сэбэр олзо үгөө. Тиихэ зуураа центнер нооһо абахын тула 7,4 тэжээлэй единицэ, центнер хониной мяханда—1,3 тэжээлэй единицэ гаргашалагдаа.

Эдэ бүгэдые хараад үзэхэдэ, тиимэшье муу бэшэ гэжэ һанахаар байна. Энэмнай имагтал ажахын тоосоондо ороһоной ашаар, мүн хонишодой үнэн зүрхэнһөө оролдосотойгоор ажаллаһанай ашаар иимэ амжалта туйлагдаба гээшэ.

Ажалай бүтээсые хайшан гээд дээшэлүүлхэб, хэрэглэгдээгүй ямар арга боломжо бии гээшэб гэжэ хододоо зүбшэдэг байгаабди. Жэшээнь, үнгэрһэн жэлдэ өөһэдынгөө хүсөөр хонидоо оренбургска аргаар хайшалха байра түхеэржэ, тэрэниие хэрэглээбди. Тиихэдэмнай ажалай бүтээсэ нилээд дээшэлээ. Хонишон Мария Цыремпилова болон бусад энэ аргаар үдэртөө 40—45 хони хайшалдаг һэн. Мяха абалгые дээшэлүүлхын тула хонидоо зүбөөр бэлшээхые оролдогшо һэмди.

Манай бригадынхид хурьгадаа эхэһээнь һалгааха үедөө бухыдэнь шэгнэдэг, эрэ эмыень илгадаг, тусхай отаранууд болгожо бүридхөөд, дүй дүршэл ехэтэй хонишодто даалгажа үгэдэг заншалтай.

Жэшээнь, бригадымнай дүршэл ехэтэй хонишон Тугдум Тугутов нэгэ һүрэг эрэ хурьгадые даажа абаад, һайн ногоотой газараар бэлшээжэ, арбан һаратайдань тус бүриинь 37 килограммда хүргэжэ шадаа. Эдэ хурьгадаа тэрэ жэлдэнь гүрэндэ худалдажа,

ажалай гарга... һан байнабди... баһал абаһан... оруулангүй... Ииихэдээ бриг... нидой тооe э... аргатай б... бригадымнай... хы хонидой 7... хонид юм. С... нүүдые олон... гэжэ шиидээ...

Өөһэдөөшье... даа. Эрьенүү... тэжээхэдэ хэ... ша хэгдэнэ... нэгэ иимэ ж... ража болохо... элдэб наһана... һотой эрьенү... һан юм. Эдэ... далдаад, аб... өөрынь үные... гадай мяхана... хадамнай, хо... үнэтэй байшо...

Үбэл түрэ... болотор яһал... бүридөө үшө... хүрэтэр нооһ... Жэшээнь, ма... үнгэрһэн жэл... дунда зэргэ... нооһо хайша...

Манай бр... тоосоондо... бүтээсэ ех... ладаг болоһ... хын проду... нь үнэ хямд...

Саашадаа... хүдөө ажахы... нуудые бүхэ... даа баряад б... бар-намарай... мэридэ хэрэг... жатай гэжэ...

Хэжэнгын...
тоосо...
бриг...

Шаазгайн отара...

Хүдэриин совхозой Шаазгай нютагта байрладаг Самжит Сахияевай отарада хурьгад һайнаар абтажа, гарзагүйгөөр томо болгогдожо байна. Энэ отарынхид жэл бүри хурьгадаа өөһэдын хүсөөр түлжүүлдэг юм.

Хонишод дааһан ажалдаа үнэн зүрхэнһөө хандадаг, жэлһээ жэлдэ амжалта туйладаг гэжэ сов... ханхай. 1962... нин бүриһөө... жүүлһэн. Мү... бүриһөө хурь... хаар зоригж...

Худ...

Хяагта.

Хүршэ хонишодой мүрысөөн

Нёдондо Баруун-Харгана нютагта эхэ хонидой байха хэдэн шэнэ хашаа, байра баригдажа, хуһамаг хорёо даргар болотор түхеэрэгдэһэн юм.

Эндэ 1650 эхэ хонидтой шэнэ бригада эмхидхэгдээд, тэрэниие даагшаар колхозой үнинэй хонишон, коммунист Дансаран Батуев томилогдоо һэн. Эдэбхи үүсхэлтэй, дүй дүршэл ехэтэй энэ хонишон түл абалгадаа һайнаар бэлдэхэ, байраяа зохидоор түхеэрхын тула нилээд оролдоо. Бүри намар эртэ хашаагайнгаа хана хаяае шабардажа, нүхэ һүбыень шэглээ. Досоогуурнь зайн галай утаһа татуулжа, гэрэл оруулаа юм.

Хурьгадай олоороо гаража эхилхэдэ, Кировэй нэрэмжэтэ колхозой правлени, партком хонишодто туһалхаар 8 һайн хүдэлмэришэ хүниие нэмэжэ эльгээгээ. Тэдэнэй дунда партиин гэшүүн Клавдия Нимаева, урдань хонишодоор хүдэлһэн Бутыд Норбоева, Бабасан Батуева, Бадма-Ханда Бадмаева, Василий Гунзынов болон бусад бии.

— Мүнөө хурьгашан сүүдхэ бүри хоёр-хоёроороо ээлжээгээр манажа, хурьга абадаг. Хүн бүхэн хурьгадаа нэгэшье гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлхын түлөө мүрысэжэ байна. Үдэр бүрил 20—30 хурьгад таһалгаряагүй гарана,—гэжэ ахалагша хонишон Дансаран Батуев хөөрэнэ.

Бригададань хамта дээрээ 800 һайса гаран хурьгад абтаад, гарзагүй шахуу түлжүүлэгдэжэ байнхай. Эндэ хонишодой ажалайнгаа һүүлдэ амарха таатай зохид культбаза баригдаба.

А. Баяндуев.

— Манай заводой консервэ хэдэг цехэй хүдэлмэришэд январь һарада түсэбөө 160 процент дүүргээд, һунгалтын үдэрые ажалай бэлэгтэйгээр угтахаар мүрысэнэд,—гээд, цэхэй начальник Николай Александрович Овсянкин хөөрэнэ. Зураг дээрэ: консервэ хэдэг цехэй хүдэлмэришэд ажалдаа.

С. Балдуевай фото

БУРЯАД ҮНЭН
2-дохи нюур
1963 оной февралиин 19.

Улаан-Үдынхид урагшаа түргэн дабшахаар

(Улаан-Үдын үйлэдбэриин управлениин партийна комитедэй пленумһээ)

Улаан-Үдын үйлэдбэриин управлениин ажалшад Кубаниин колхознигуудай, совхозуудай хүдэлмэришэдэй, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй уряае тон ехэ дэбжэлтэтэйгээр угтаад, бүгэдэ арадай социалис мүрысөөндэ хабааданхай. Хаа хаанагүй 1963 оной социалис уялганууд абтаа.

Һаяхан тус управлениин партийна комитедэй ээлжээтэ пленум боложо, колхоз, совхозуудай 1963 оной социалис уялгануудые хаража үзэбэ. Энэ асуудалаар управлениин начальник нүхэр **Антоненко** элидхэл хээ.

АЛХАМ ХЭГДЭБЭШЬЕ, АРГА БОЛОМЖО ЕХЭ

КПСС-эй ЦК-гай мартын, ноябриин Пленумэй табиһан зорилгонуудые бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө манай колхоз, совхозуудта ехэхэн юумэ хэгдэһэн байна. Тарилгын талмайн хубааралга шэнээр харагдажа үзэгдөөд, аша үрэ ехэтэй ургамалнуудай талмай горитойхоноор үргэдхэгдэһэн юм. Тэрэнэй ашаар управлениин олонхи ажахынууд муу бэшэ ургаса хуряажа абаа, гүрэндэ ороoһо таряа тушааха түсэбөө совхоз, колхоз бүхэн дүүргээ. Гүрэнэй амбаарта эдэнэр 754 мянган пүүд таряа тушаажа, түсэбөө 160 процент дүүргээ.

Нийтын малай тоо толгойе олошоруулха, тэрэнэй ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ талаар баһал бага бэшэ хүдэлмэри хэгдэһэн байха. Управлениин харьяата колхоз, совхозууд гүрэндөө урда жэлэйхиһээ мяха 15 процентээр, һү 7 процентээр, үндэгэ 152 процентээр ехые худалдаа юм.

Гэхэтэй хамта управлениин колхоз, совхозуудай ажал хүдэлмэридэ үшөөл горитойхон дутуу дунданууд бии байһаар. Үнгэрөөшэ жэлдэ сагай уларилай таатай һайн байбашье, Карл Марксын нэрэмжэтэ, «Гигант» колхозууд, Онохойн совхоз муу ургаса абаа. Кировэй, Карл Марксын, нэрэмжэтэ, «Маяк», «Гигант» болон бусад колхозууд малай тоо толгой олошоруулха, гүрэндэ мал ажалай продуктнуудые худалдаха түсэб, уялгануудаа дүүргээгүй. Имагтал энээнһээ боложо үйлэдбэриин управлени гүрэндэ мяха, һү худалдаха түсэбөө дүүргээгүй.

Хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, худалдаха түсэб, уялгануудаа дүүргэхэ арга боломжо эндэхи колхоз, совхозуудта байгаа гү? Бии байгаа. Энээниие түрүү ажахынуудай, түрүүшүүлэй туйлалтанууд эли тодоор харуулна. Жэшээлхэдэ, нёдондо управлениин түрүү ажахынууд: «Мартын 8-най», «Маяк», «Советская Россия» XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозууд хахалагдадаг газарайнгаа гектар бүриһөө 6,3—7,7 центнер ороoһо таряа хуряагаа юм. Тиихэдэнь Онохойн, Эрхирэгэй совхозууд, Кировэй нэрэмжэтэ колхоз миил 2,2—4,3 центнер таряа абаһан байна.

Үнгэрөөшэ жэл управлениин колхоз, совхозууд эдлүүриингээ газарай 100 гектар бүриһөө 47 центнер һү абаһан юм. Тиихэдэнь XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхоз 68 центнертэ хүргэһэн байха. Олохон түрүү һаалишадай үнеэн бүриһөө 1800—2100 литр һү һаахадань, зарим ажахынуудай үнеэдһээ арайхан гэжэ тэрэнэй хахад лэ һаагдаһан байгаа. Управлениин олонхи ажахынууд үнгэрөөшэ жэл хартаабха, овощ, кукурузын бирагүй ургаса абаа. Харин тиихэдэ «Коммунизм» колхозой нүхэр Пурбуевагай хүтэлбэрилдэг звено тарилгынгаа талмайн гектар бүриһөө 300 центнер овощ, Онохойн совхозой нүхэр Мильгуновагай хүтэлбэрилдэг звено тарилгынгаа гектар бүриһөө 200 гаран центнер хартаабха, «Улаан Оронго» колхозой, Онохойн совхозой кукурузашан нүхэд Галсанов, Бадмацыренов гектар бүриһөө 200—300 центнер ногоон набша абанхай.

Аша үрэ ехэтэй шэниисэ, кукуруза, бобы гэхэ мэтэ ургамалнууд үшөөл багаар таригдана. Жэшээлхэдэ, «Гигант», Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозууд, Онохойн, Эрхирэгэй совхозууд тарилгынгаа талмайн миил 22—35 процентдэ шэниисэ тарина гээшэ. Тиихэдэ «Восход», «Дружба», Карл Марксын нэрэмжэтэ колх... газарайнь 26-... паар байһаар... рэглэхэдэ хаа... абтахаб даа.

Эдэ дутуу д... хэлшэ, үгэ ха... тэмдэглэбэ. Эн... продуктнуудые... худалдахын т... дундануудаа... хы бүхэндэ би... жо зүбөөр хар... тэмдэглэбэ.

УСТЬ-ЛАБИНЦ...

Колхоз, сов... лэгшэд, мэргэ... дай жэшээгээр... лис мүрысөөнд... до хүдөө аж... абаха, гүрэнд... рюусалгатай у... Тэдэнэй ёһоор... гаа талмай... 8 мянган гек... рилга 9800 ... Тарилгын та... 10,4 центнер ... Бүхы дээрээ ... ороoһо таряан, ... ган центнер ... центнер харта... нер овощ абта...

Энэ жэл упр... хозууд гүрэнд... ороoһо таряа, ... хартаабха, 40 ... 40 мянган це... ган центнер һ... гэ, 3560 цен... ха гэжэ уялга...

— Манай ... ниин ажалшад... жэлтэйгээр у... Гэльбэрын «... түрүүлэгшэ ...

...да ерэһэн
...үдһэе

...й врач

...ковна Цоктое-
... Ноёхон нютагта
...хы Сэлэнгэдэ
...ондо хүндэтэй
...хэ юм. 1956
... медицинскэ ин-
...д, Ноёхон нюта-
...цын ахалагша
...хи жэлээ ажал-
Тиихэдээ ажал-
... энхын хэрэгтэ
...өө оролдожо,
...лгадгүй холын
...удаар ябажа,
...а байдал шал-
...өөрэлдөөнүүдые

...аар ажалла-
... Дулма Гылы-
...ае Буряадай
...үрые хамгаалгын
... өөрынгөө грамо-
...һэн. Ноёхоной-
...гоо Соведэй де-
...дидадаар эрхим
...адые дэбжүүлхэ-
Гылыковна Цок-
...үлэн дурдаһан

С. Биликтуев.

...днай
...ооб?

...намар Погранична
... отделениин бри-
...устай нэгэтэ үдэ-
... боложо, Сүбэгтэ
... хүрэтэр мори тэр-
...абди. Тэрэ һүни
... һалхитай байжа,
... эхигүй хаб-
... һэм. Тиихэдэм
... дээрэһээ ямаан
...һэн нүхэрни мо-
...аан доро ирагуу
..., хангюурдажал
... түр зуура зам-
... дааранагүй гүт»
...нхэй хоолойгоор

... үмэдэбэл, үбэлэй
... хүн даарадаг-
... нүхэрни саашань
...ртажа ороо һэн.
...шэмнай аргагүй
..., шорой тооһо хал-
...

...сагта гүүртэ, ота-
...дта хамтын 2—3
...аг һаа ехэл һайн
... ямаан даха ал-
... Хомор боложо
...ышье гайхалтай
... колхоз, совхоз бү-
... үсхэбэрилэгдэдэг
... ямаатай нол-
... үзөөршэе ха юм.
... совхоздо нэгэшье
..., — гээд, нүхэрни

... байдалые усад-
... эрээ гэжэ һанаг-
...хэбэрилхэдөө, даха
... гадна хямда сэн-
...тэй һайн хоөбэр

... үбһэ, тэжээл
...гүй, модоной наб-
...ндэгүй хоол хэ-
...тэй амитад ха

... колхоз, сов-
...й 2—3 отаратай
... гээшэ.
...ан-Үдэдэ гү, али
...промкомбинадуудта
... түсгаар цех бии
... гэжэ һанагдана.

Р. ТУГУТОВ,
хүдөө бэшэгшэ.

Тульска область. Ленинскэ районой «Ново-Медвенский» гэжэ совхозой хүдэлмэрилэгшэд нёдондо жэлдэ түсэбөөр хараалагдаһанһаа нилээд олон, таба миллион шахуу үндэгэ абаа. Совхозой шубуунай фабрика область доторхи эгээн томо фабрика болоно. Тус фабрика 30 гектар газартай. Энэ участок дээрэнь шубуунай байха 9 байра, инкубаторна, батарейна цехүүд, 10 акклиматизатор бии. Шубуунай фабрика 43 мянган томо тахяатай, 94 мянган дальбараатай. Зураг дээрэ: совхозой эрхим шубуушан Раиса Чупарнова. Энэ шубуушан 1962 ондо тахяа бүриһөө 120 үндэгэ абаха түсэбтэй байһан аад, 150 үндэгэ абаа.

ТАСС-ай фотохронико.

Шубуунай тусхай фермэдэ

Шэнэ Бэрээн тосхон. Эндэ үбэл зунгүй шубуунай хуугай замханагүй.

Тосхондо ажаһуугшад нэгэн гэбэл шубуушан, али һаа оробһо шэрэгшэ, үндэгэ зөөгшэ. Тахяагай хоног бүриин тэжээл, үндэгынь һаатуулангүй абаашажа, асаржа байха түсгаар ашаанай машина табигданхай. Ехын газарта эрилтэ ехэ гэхэһээ удхатай, үдэр бүри нэгэ машина комбинированнэ тэжээл гү, али оробһо тариан тахяагай хоолдо гаргашалагдана. Мүн лэ горитойхон тооной элдэб зүйлэй хоол эдюулэгдэнэ. Тодорхойлбол, нэгэ тахяада үдэр үдэрэйнь тэжээлэй рацион иимэ: 130 грамм оробһон гү, али комбинированнэ тэжээл, 5 грамм мяха-яһанай гурил, 0,5 грамм загаһанай тоһон, сагаан шохой оролсоно. Илангаяа амитан бодосой белок элбэгтэй тэжээл (мяха, шуһа гэхэ мэтэ) үндэгэлжэ байһан тахяада ашатай, туһатай һэн тула, тэрэниие шадаал һаа, элбэгээр үгэхые оролдодог.

Олоор тахяа тэжээхэ һайн бэлэдхэлтэй, бараг түхеэрэлгэтэй, бэрхэ хүдэлмэришэдтэй Эрхирэгэй совхозой шубуунай түсгаар отделениин энэ бригадада мүнөө, үбэлэй сагташье олоор үндэгэн абтажа байна. Шэнэ бэрээнэйхид сүүдхэдээ 4 мянганһаа үлүү эрхим шанартай үндэгэ Улаан-Үдэ хотын хүүгэдэй, хамтын эдеэ хоолой газарнуудта эльгэнэ. Һаяын сагта үндэгэнэй гарасые 6—7 мянга хүргэхэ гэжэ шиидэнхэй.

Нэгэ байра соо 2600—2800 тахяа байлгагдажа ганса хүн харууһална. Шубуушан Галина Орлова 2800 тахяаһаа мүнөө үдэр бүри 1000 үндэгэ абана. Тиигэжэ тэрэ мүрысэһэн нүхэдэйнгөө дунда түрүүлнэ. Удаалуулан нүхэд Некрасова, Пушкарева гэгшэд ябана. Нёдондошье нүхэр Орлова 140 үндэгэ тахяа бүриһөө абажа, хамагые ахиһан юм.

— Түхэреэн жэл соо үндэгэлһэн тахяае ехэдээл һаа, хоёр жэл бариад, шэнэ һүрэгөөр һэльбэхэ тон шухала, — гэжэ отделениие эрхилэгшэ нүхэр Воронцов хэлээд, энэ талаар һүүлэй үедэ дутагдалтай байнабди гэбэ.—Урдань Улаан-Үдын мяханай комбинадай байһан аад, Тальцын совхозой мэдэлдэ үгтөөд, үнгэрһэн намар Эрхирэгэй совхоздо дамжуулагдажа, олон ээээ һэлгэжэ, хохидолдо оробһоноо һаял һэргэжэ байгдана. Түбхын түрүүндэ дальбараагай байра бариха, хуушыень һэльбэхэ хэрэг мүнөө тон шухала болоод байна. Юундэб гэхэдэ, намар үндэгэлжэ эхилхээр дэгжээгдэхэ түрүүшын дальбараанууд март һараһаа урда тээ инкубациһаа гараха зэргэтэй.

Дүн хамта 70 мянган дальбараа харууһалжа ехэ болгохо, тиигэжэ мүнөө жэлдэ 30 мянгаһаа үсөөн бэшэ залуу эмэ тахяатай болохо гэһэн зорилгоёо эндэхи отделениин хүдэлмэришэдэй амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэ совхозой дирекциин зүгһөө бодото туһаламжа үзүүлэгдэхэ юм бэзэ.

Түгэсхэлдөө Шэнэ Бэрээнэй шубуушадай ажаһуудалдахи зарим дутагдал дурдалтай. Тосхондо дүшэ гаран айл үни заяанһаа һууришанхай аад, мүнөө хүрэтэр радиогүй, электрын галай гүрэнэй лини хажуугаарнь гарадагшье һаа, тэндэһээ хүртэлсэдэггүй, тиихэдэ эхин һургуули байхагүй. Нэгэн хоёр айл радиоприемнигтойшье һаа, батарейнь олдодоггүй. Хүйтэн жабар, бороо һалхин болог, 50-яад багашуул аяар Онохойн станци болон Новостройкын һургуулида ябана. Бишыханшье һаа зохид дулаан клуб бии аад, тэндэ Загарайн аймагай Соведэй культурын таһагай зүгһөө, гансал кино гаргагдахаһаа бэшэ, юуншье эмхидхэгдэдэггүй. Иимэ тааруугүй байдалыень усадхаха тушаа Загарайн, Улаан-Үдын хүдөөгэй аймагуудай Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүд дары хэмжээ абаха уялгатай.

Ц. Дугаров.

„БУРЯАД ҮНЭНДЭ" БЭШЭҺЭНЭЙ ҺҮҮЛЭЭР

„Һэшхэлтнай хаанаб, Аграфена?!"

Иимэ гаршагтай шүүмжэлхы бэшэг манай газетын январиин 31-нэй номерто толилогдоһон юм. Тэрээн соо Улаан-Үдын үйлэдбэриин управлениин «Коммунизм» колхозой һаалишан Аграфена Степная гэгшэ һү һаалидаа һалан муухайгаар хандана гэжэ бэшэгдэһэн юм.

Һаяшаг манай редакцида «Коммунизм» колхозой парткомой секретарь нүхэр В. Доржиевай мэдээсэһэнэй ёһоор, колхозой һаалишан Аграфена Степная ариг сэбэрые сахидаггүй, һү һаалидаа хайша хэрэгээр хандадаг байгаа. Энээн тухайдань нээмэл партийна суглаан дээрэ, мүн парткомой заседани дээрэ бүхы һаалишадай хабаадалгатайгаар зүбшэн хэлсээд, һүүлээрнь управлениин инспектор-эмхидхэгшэ нүхэр Баяндуевай хабаадалгатайгаар 1-дэхи, 2-дохи фермэнүүдэй һаалишадай тусхай суглаа татажа, Аграфена Степная гэгшые шүүмжэлһэн, шанга һануулга хэһэн байгаа. «Алдуунуудаа дабтахагүйб, һааһан һүнэйнгөө шанарай, ариг сэбэрэй түлөө үнэн зүрхэнһөө оролдохоб»—гэжэ һаалишан Аграфена Степная нүхэдэйнгөө урда үгээ үгэбэ.

Шухала хэрэгтэ
ХАРЮУСАЛГАГҮЙГӨӨР ХАНДАНА
Буряадай АССР-эй Гэгээрэлэй министерство республикынгаа Верховно Соведэй Президиумэй тогтоолые юундэ дүүргэнэгүй гээшэб?

Буряад бэшэгэй шэнэдхэн заһагдаһан дүримүүдые баталха тухай манай республикын Верховно Соведэй Президиумэй тогтоол 1962 оной январиин 13-да хэблэлдэ толилогдон гараһан байгаа. Тэрэ тогтоол соо шэнэ дүримүүдые хүсэндэнь оруулха тодорхой саг болзор хараалагдаа һэн гэбэл: хэблэл, газетэнүүд болон бусад эмхи зургаанууд үнгэрэгшэ жэлэй июниин 1-һээ, һургуулинууд 1962—1963 оной һуралсалай жэлһээ эхилэн, шэнэ дүримүүдэй ёһоор бэшэжэ, заажа орохо зэргэтэй байһан юм.

Тиин Буряадай комплексно эрдэм-шэнжэлэлгын институдай хэлэ бэшэгэй хэлтэсээрхин республикымнай дээдын зургаанай тогтоолой ямараар дүүргэгдэжэ байһые шалгажа үзэбэ. Тиихэдэнь Буряадай номой хэблэл, «Буряад үнэн» газетэ, «Байгал» журнал, мүн үйлэдбэриин управленинүүдэй парткомуудай газетэнүүд шэнэ дүримдэ оронхой байба.

Зүгөөр республикымнай олонхи һургуулинууд мүнөөшье хүрэтэр шэнэ дүримдэ ороодүй, харин буряад хэлэээ хуушан дүримөөр зааһан зангаараа байна.

1962 оной сентябрь һараһаа хойшо бидэнэр Баргажанай, Хяагтын, Зэдын, Сэлэнгын, Мухар-Шэбэрэй аймагуудай һургуулинуудаар, мүн Улаан-Үдын 1-дэхи номерой интернат һургуулида, Хориин 11 жэлэй һургуулида ябаһан байнабди. Шалгажа үзэһэн үедэмнай Улаан-Үдын 1-дэхи номерой интернат-һургуули, Үшөөтэйн 11 жэлэй, Бургалтайн найман жэлэй, Хурамхаанай 11 жэлэй, Ноёхоной болон Уланай 8 жэлэй һургуулинуудай 5—8 классууд лэ шэнэ дүримдэ ороһон байба. Харин бэшэ бүхы һургуулинууд (Баргажанай аймагай Аллын, Түнгэнэй 8 жэлэй һургуулинууд, Уланай 8 жэлэй болон Хурамхаанай 11 жэлэй һургуулинуудай эхин классууд, Хурамхаан тосхоной интернат һургуули, Хяагтын аймагай Бүрдэнэй, Үлзытын эхин һургуулинууд, Ехэ Нёгын 8 жэлэй һургуули, Хүдэриин 11 жэлэй һургуули; мүн Хориин болоод Хэрэтын 11 жэлэй һургуулинууд хүүгэдые бэшэгэй хуушан дүримүүдэй ёһоор һургажа байгаа.

Шэнэ бэшэгтэ оролго ямар шалтагаанһаа һаатуулагдааб гэжэ асуухада, буряад бэшэгэй шэнэ дүрим болоод орфографическа словарь олдоногүй, хуушан дүримөөр хэблэгдэһэн һуралсалай номуудые хайшан гэжэ хубилгаха тухай методическа заабари үгы, бидэнтэй семинар хээгүй гэжэ багшанар нэгэн дуугаар харюусана. Гэгээрэлэй министерствын, мүн Багшанарай мэргэжэл дээшэлүүлхэ институдай хүдэлмэрилэгшэд һургуулинуудаар ябахадаа хэмжээ абахабди гэжэрхёод, хэлэһэн үгэдөө хүрэжэ, бодото туһаламжа хүргэдэггүй. «Тиигээд байхадань хуушаараал заагаад байхаһаа бэшэ арга боломжо олдохогүй юм» гэжэ, жэшээнь, Хориин 11 жэлэй һургуулиин багшанар хэлэнэ.

Бэшэгэй шэнэ дүримдэ буряад һургуулинуудай орохо хэрэгтэ хэн һаад түбэг татааб гэбэл, нэн түрүүн Гэгээрэлэй министерство, Багшанарай мэргэжэл дээшэлүүлхэ институт, олохон аймагуудай арадай гэгээрэлэй таһагууд тиимэ зэмэтэй болохо юм. Буряад һургуулинуудта шэнэ дүримүүдэй ёһоор заагты гэһэн захиралта гэгээрэлэй министр нүхэр С. Г. Дугаров гаргажархёод, һанаа амаршахадань, тэрэнэй орлогшо нүхэр А. В. Никоров захиралтын дүүргэлтые шалгаха даабаритай хүн аад, баһа юушье хээгүй. Энээнһээ боложо, үнгэрэгшэ жэлэй эхиндэ гэгээрэлэй министрэй гаргаһан захиралтын гол шухала зүйлнүүдынь мүнөөшье хүрэтэр дүүргэгдээгүй байһаар.

Тэрэ захиралта соонь, жэшээлхэдэ, иигэжэ хэлээтэй: «Бэшэгэй хуушан дүримэй хүсэндөө байхада барлагдаһан номуудые шэнэ дүримэй ёһоор заһажа заахын тулада методическа заабаринуудые байгша оной майн 1 болотор зохёогоод, тараахые Буряадай ИУУ-да (нүхэр Ц. Ж. Жамцаранодо) даалгаха». Теэд һургуулинуудаар ябахадамнай иимэ методическа заабаринууд хаанашье дайралдаагүй. Багшанар хэлэхэдээ, тиимэ юумэ манда үгөөгүй һэн гэхэ байна. Саашань, министрэй захиралта соо баһа иигэжэ бэшээтэй: 1962 оной майн 20—25 багаар долоо, найман жэлэй һургуулинуудта, мүн дунда һургуулинуудта буряад хэлэ заадаг багшанарай аймаг хоорондын семинарнуудые үнгэргэхэ, тиигээд 1962 оной июниин 1—5 багаар буряад хэлэнэй орфографиин шэнэ дүрим шудалхын тулада буряад эхин классуудай багшанартай хоёр үдэрэй семинар үнгэргэхэ, тэрэшэлэн багшанарай зунай курсануудай үедэ шэнэ дүримүүдтэй танилсуулха.

Зүгөөр аймагуудта тиимэ семинарнууд болоогүй, шэнэ дүримүүдэй тухай маанадта юушье дуулгаагүй гэжэ багшанар хэлэнэ.

«Бүхы һургуулинуудай библиотекэнүүдые, багшанарые буряад бэшэгэй дүримөөр, буряад хэлэнэй орфографическа шэнэ словаряар хангаха» гэжэ гэгээрэлэй министрэй захиралтын дүрбэдэхи параграф соо хэлээтэй. Теэд Буряадай номой наймаанай газарһаа абтаһан мэдээнэй ёһоор, «Буряад бэшэгэй дүрим ба словарь» гэжэ ном 2000 тиражтайгаар гаргагдаһан аад, тэрэнэй 1300 шахуунь мүнөөшье Бурнигоргын баазада дараатай хэбтэнэ. Тиихэдэнь һургуулинууд, һургуулиин багшанар номгүй тулижа байха юм.

Һургуулинуудта хэрэгтэй номуудые шэнэ дүримдэ оруулхаяа яарахагүй ябадал мүн бии байна. Юун бэ гэбэл, Буряадай номой хэблэлһээ абаһан мэдээнэй ёһоор, 5—6 классуудта буряад хэлэ заахада тон шухала «Фонетикэ ба морфологи», гадна «Синтаксис», буряад хэлэнэй хэшээлдэ хэрэглэхэ плакат болон таблицануудые 1964 ондо дахижа хэблэхэ түсэбтэй юм ха. Тиин диктант болон изложениин суглуулбаринуудые гаргаха түсэбшье үгы гэнэ.

Буряад бэшэгэй шэнэ дүримые хүсэндэнь оруулха тухай республикын Верховно Соведэй Президиумэй тогтоолые дүүргээгүй байһанайнь түлөө Гэгээрэлэй министерстводэ, тэрэнэй мэдэлэй зургаануудта шанга хэмжээ абаха, гэмыень амасуулха саг тулаа.

Ц. Цыдендамбаев,
Л. Шагдаров, Ц. Будаев,
Н. Дугаров—Буряадай комплексно эрдэм-шэнжэлэлгын институдай научна хүдэлмэрилэгшэд.

Хэзээ хүдэлхэ агитаторнууд бэ?

РСФСР-эй, Буряадай АССР-эй Верховно Соведүүдые, нютагай Соведүүдые һунгаха һунгалта болотор арба үлүүтэйхэн хоног үлэбэ. Эдэ үдэрнүүдтэ зоной дунда политическэ хүдэлмэри хаа хаанагүй үргэн далайсатайгаар ябуулагдажа байнхай. Агитаторнууд партиин Центральна Комитедэй ноябриин Пленумэй шиидхэбэринүүдые тайлбарилан ойлгуулжа, совет һунгуули тухай, депутадта кандидараар дэбжүүлэгдэһэн хүнүүдэй намтар тухай хөөрэжэ үгэхэ болоно. Мүнөө агиткоммективүүдтэ халуун хүдэлмэриин хаһа ороод байһаниинь хэндэшье мэдээжэ.

Теэд, Улаан-Үдын үйлэдбэриин управлениин XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой агитпунктнуудта хон жэн зандаа, айлнуудта, мал хаража байһан зоной дунда агитаторнуудай харагдадаггүйнь гайхалтай. Агитпунктнуудай даагшанарые томилон баталаад лэ, колхозой партийна организаци һанаагаа амаршоо.

Энээнһээнь боложо, агитпункт даагшанарай, агитаторнуудай оролдодоггүй, дааһан уялгадаа хайша хэрэгээр хандадаг байһаниинь элитэ. Жэшээ болгон, Ташалан тосхоной агитпунктые абаад үзэе. Энэ агитпункт хүнэй дура, анхарал татахаар шэмэглэгдээгүй байхаһаа гадна, эндэ лекци уншагданагүй, агитаторнуудай хөөрэлдөөн, асуудал-харюугай үдэшэнүүд, суута хүнүүдтэй уулзалга эмхидхэгдэнэгүй. Агитпунктые даагшаар дүй дүршэлтэй нүхэр Шадрина томилогдоһон аад, уялгадаа хайша хэрэгээр хандана.

Нарин тосхоной агитпункт мүн баһа иимэ байдалтай.

— Дааһан айлнуудтаа агитаторнууд ошоно гү, хөөрэлдөө хэнэ гү,— гэжэ тосхоной агитпунктые даагша нүхэр Цыреновһээ асуубабди.

— Мэдэнэгүйлби, һүүлэй үедэ һонирхоо, шалгаагүйб,— гэжэ тэрэ һэнгэргүйгөөр харюусаа.

Һунгалтын дүтэлшөөд байн гэһээ, Загарайн XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой партийна организациин секретарь нүхэр Гребенников зоной дунда ябуулагдаха ойлгууламжын хүдэлмэриие шангадхаха, һэргээхэ хэмжээ хэзээ абаха юм?

С. Тюлюкин.

Олондо магтаалтай эхэнэр

Хэрбээ XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо алдар нэрэтэй түрүүшүүлые һурагшалаа һаатнай, һаалишан Хандацу Гыденовна Цыдыповае заабол нэрлэхэ байха.

— Бэеэр ехэ үндэршье бэшэ, хүрибтэр улаан шарайтай, бууралтаһан һаншагтай, шуумгай хүдэлсэтэй энэ эхэнэрые хараад, таби наһаяа ахалһан гэжэ һанахаар бэшэ. Ноёхон нютагта залуу малшан гү, али механизатор хүбүүн, һургуулиин эдир һурагшадшье бултал Хандацу Гыденовнатай уулзаабал, заатагүй мэндэшэлдэг, хүндэлдэг зантай.

Хэдэн жэлэй саада тээ Х. Г. Цыдыповатай уулзаһан, танилсаһанаа һанахадам, шарай түхэлөөрөө балайшье хубилаагүй, гансал һаншагайнь буурал бурищье сайбар боложо, саг жэлэй ошожо байһаниие сарюун шарайдань мэдэгдэхээр байгаа бэлэй. Тиибэшье урдынхидаал адли сэдьхэл һанаань дэлгэр омогтой, хүдэлсэнь шударгы шанга, нюдэдынь согтой залитай зандаа. Колхозой ажабайдал тухай гү, али өөрынь ажал хэрэг тухай зугаалаа һаатнай олоншье юумэ хөөрэхэгүй, тобтой зохидоор хэлээд үгэхэл.

Хандацу Гыденовнагай намтартай, мүнөө үеынь ажалтай танилсахада, тэрэнэй ажал хэрэгынь хэды ехэ, ашагтай гэжэ тэмдэглэмээр гээшэб! Холошье ошоод, урдынхиие уудалаадшье яахамнайб. Теэд 26 жэл соо түрэл колхозойнгоо мал ажалда хүдэлжэ, даалгагдаһан, дуралһан хэрэгтээ һаналаа табижа, эсэшэ сусашагүй гарнуудаараа хэды шэнээн ехэ һү һаагаа гээшэб? Гансахан һүүлшын гурбан жэл соо харууһалжа байһан үнеэдһээ зуу мянган килограмм һү һаагаа бшуу. Теэд миил һү һаагаад лэ дүүрээ бэшэ, даажа байһан үнеэдэйнгээ ашаг шэмэ ехэтэй байхын тула ямар ехэ оролдолго гарганаб. Һаалишанай ажал амархан бэшэл даа. Үглөөнэй үүрээр тооной гараад, үдэшын харанхыда ажалһаа орохош. Тиигээд гэр байрынгаа ажалые хэжэ дүүргэхэ хэрэгтэй. Он жэлэй ошожо, наһатай болоһоной тэмдэг үзэгдэбэшье, Х. Г. Цыдыпова ажалдаа анханайхидаал адли абьяастайгаар хандадаг заншалынь һулараагүй. Үгы даа, ямар нэгэн ядуу ушар байдалай баалалтаар мүнөө хүрэтэр һаалишанаар хүдэлнэ бэшэ. Түрэл колхоздоо, ниитын хэрэгэй түлөө үнэн зүрхэнэйнгөө оюун бодолой уряалаар ажаллана ха юм.

— Үнеэднайшье булта адлинууд, нэгэл үүлтэрэй, үбһэ тэжээлнайшье баһал нэгэн. Теэд Хандацудал адли ехэ һү манай хэмнайшье һаажа биранагүй,—гэжэ үүлтэртэ малай фермын ахалагша һаалишан, коммунистка Янжима Лумбунова хөөрэнэ.— Юрэдөө хамаг ажалайнь «нюуса» өөрынь лэ ажалша бэрхэдэнь лэ хадагалаатай. Онол аргадаашье, дүй дүршэлдөөшье бэшэнээ һургахые оролдодог, уужам сэдьхэлтэй, урагшаа һанаатай нүхэр юм даа.

Үнгэрэгшэ жэлдэшье Хандацу Гыденовна бага бэшэ амжалта туйлаа. Харууһалжа байһан үнеэдһээ хамта дээрээ 36057 литр гэхэ гү, али үнеэн бүриһөө 2773 литр һү һаагаа. Эды шэнээн ехэ һү һаажа, Сэлэнгэ нютагтаа эрхимэй эрхим һаалишан болоо.

— Үнгэрэгшэ жэлдэ минии туйлаһан амжалта тиимэшье ехэ гэхээр бэшэ. Һанаа сэдьхэлыемни үшөөл хүсэд амаруулнагүй,—гээд, Хандацу Гыденовна даруугаар хэлэнэ.— КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленум дээрэ партиимнай хараалһан шиидхэбэри бидэ малшадые улам шангаар, эбтэй эетэйгээр ажаллахые зоригжуулна, шэнэ һайн бодол сэдьхэл түрүүлнэ. Энэ жэлдэл колхозоймнай правлени һаалишадай ажалые хүнгэдхэхэ, хүндэ хүшэр гар хүдэлмэриие оньһожоруулха бээз гэжэ батааар найдагдана...

...Үбэлэй тооһормо хүйтэн үүрээр гартаа хүнэг бариһан Хандацу Цыдыпова колхозой түб тосхонһоо холо бэшэ байдаг һаалиин фермэ тээшээ шуумгай шанга гэшхэлнэ. Имагэл омогтой, шударгы, урагшаа һанаатай һаалишад Ноёнхондо үсөөн бэшэ юм. Тэдэнэйл оролдолгоор, тэдэнэйл эршэтэ ажалаар XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоз 1962 ондо гүрэндэ түсэбэй ёһоор зургаа мянган центнер һү тушааха уялгатай байгаад, 6040 центнер тушаагаа.

— Нэмэлтэ, һайрхалташьегүй үнгэрэгшэ жэлдэ малшаднай манай совет гэр бүлын стол дээрэ ехэ һү, тоһо, мяхан байг лэ гэһэн сэдьхэлтэйгээр ажаллажа, горитойхон амжалта туйлаба,—гээд, колхозой түрүүлэгшэ Петр Цырендашиевич Хайдапов хөөрэхэ зуураа, тэмдэглэнэ. Мүнөө жэл колхознай нэгэ миллион килограммһаа доошо бэшэ һү абахаар хараална. Энэ хараа зорилгые хэрэг дээрэнь бэелүүлхэ арга боломжотойбди. Малшаднай энэ жэлэй түрүүшын үдэрһөө эхилжэ угаа ехэ урма зоригтойгоор хүдэлжэ байна.

Цэдэн Балданов.

...агүй хамтын суг-
... үнгэрөө. Фермэ,
... бригаданууд 1963
...уялгануудаа тодор-
... үйдэһөөр энэ жэл-
... ургамалнууд ехээр
...лхадэ, шэниисын
...һоо 2,3 дахин
... гектарта хүргэг-
... бүриһөө 11 центнер
...аар хараалагдана.

... колхознай 35200
... тоодо 25300
..., 3200 центнер
... центнер овощ аба-
...ган центнер ороо-
... центнер хартаабха,
... овощ, 2700 цент-
... центнер һүн, 110
...385 центнер ноо-
... юм.

... нэрэтэй түрэтэй-
... түлөө колхозой
...йна организаци
... ехахэн политиче-
... хүдэлмэри ябуул-

...ндаа үнгэрөөшэ
...хозой муугаар хү-
...хай тэрэнэй ди-
... пленумдэ ха-
... үгэбэ. Гэхэтэй
... хүдэлмэришэд, мэр-
... Усть-Лабин-
... ажалшадай уряа-
... хүдэлмэридэхи
... үсадхан, мүнөө
... продуктнуудые
... худалдалтаяа эрид
... уялга абаа гэбэ.

...дай үүсхэлые
... колхозой коллектив
...дые абаа,— гэжэ
... директор нүхэр
... жэлдэ шэнии-
..., нёдондонойхиһоо дүрбэ дахин ехэ болохо. Мүн нёдондо 10 гектар хартаабха таряа һаа, мүнөө жэл 50 гектар тарихамнай, овощ 48 гектарһаа 100 гектар хүрэтэр нэмэхэ.

Совхозоймнай хүдэлмэришэд абаһан уялгаяа дүүргэхын түлөө шангаар тэмсэжэ байна. Түрүү һаалишан нүхэд Базаржапова, Дылыкова, Ширапсынгеева, Голышева гэгшэд жэлэй туршада үнеэн бүриһөө 1800—2000 литр һү һааха уялга абаад, түрүүшын үдэрһөө эрхим һайнаар хүдэлжэ байнад. Жэлэй түрүүшын кварталда 2070 центнер һү худалдаха түсэбөө болзорһоонь урид дүүргэхэбди. Үндэгөөр февралиин 20 болотор дүүргэхэмнай.

Түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлхэ, хүндэ хүдэлмэри оньһожоруулха хүдэлмэри үшөөл багаар ябуулагдана. Энэ хэрэгтэмнай үйлэдбэриин управлени мүртэй туһа хүргэнэгүй. Совхоздомнай мүнөө болотор нэгэшье «ёлочко» үгы, хартаабха, овощ тариха, хуряаха машина байхагүй. Түрүү дүй дүршэлдэ һурахын тула ондоо республика, хизаарай ажахынуудаар ябабал, һайн байгаа. Энэ талаар баһал хэмжээн абтанагүй. Ажалшадай культурна эрилтэ хангаха талаар баһал мүртэй юумэ хэгдэнэгүй. Манай совхоздо үхибүүдэй саад, ясли, столово гэхэ мэтые зайлашагүй бариха хэрэгтэй болоод байна,— гэбэ.

ЗОНОЙ ЗОРИГ БАДАРУУЛНА

Партиингаа Центральна Комитедэй ноябриин Пленумэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдээр зоригжоһон ажалшад политическэ, ажалай тон ехэ дэбжэлтэтэйгээр ажаллажа байна. Ленинэй нэрэмжэтэ, «Маяк», «Гигант», «Советская Россия» колхозууд энэ жэл хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, гүрэндэ худалдаха талаар ехэхэн алхам хэхээр хараалаа. XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой түрүү хонишод нүхэд Цыремпилова, Бадмаева, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой — нүхэд Иванов, Васильева гэгшэд 100 эхэ хонин бүриһөө 100 хурьга абаха. Эрхирэгэй совхозой түрүү һаалишад нүхэр Базаржапова, Ширапсынгеева гэгшэд үнеэн бүриһөө 2000—2200 литр һү һааха, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой шубуушан Сазонова, Клементьева гэгшэд тахяа бүриһөө 110—120 үндэгэ абаха гэһэн уялга абаад, эсэшэ сусашагүйгөөр тэмсэжэ байнад.

Энэ түрүүшын амжалтанууд ажалшадай дунда ябуулжа байгаа политическэ, эмхидхэлэй хүдэлмэриин хэмжээе дээшэлүүлһэнэй үрэ дүн гэжэ пленум дээрэ элирбэ.

— Хүдөө ажахын продуктнуудые абалга, гүрэндэ худалдалгаяа эрид дээшэлүүлхэ гээшэ манай партийна организациин гол шухала зорилго болоно. Партийна организациин бүхы политическэ, хүмүүжүүлгын, эмхидхэлэй хүдэлмэринь энээндэ зорюулагдана,— гэжэ «Дружба» колхозой партийна организациин секретарь нүхэр **Анциферов** үгэ хэлэхэдээ тэмдэглээ.

Һүүлэй үедэ ажалшадай дунда политическэ хүдэлмэри һайнаар ябуулагдана. Фермэ, отара гүүртэ бүхэндэ ехэ бэлэдхэлтэй, дүй дүршэл ехэтэй агитаторнууд томилогдонхой. Социалис мүрысөөнэй дүн арбан хоног бүри гаргагдаад, малшадай суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдэдэг. Түрүүшүүлдэ улаан туг мүнгэн шантайгаар барюулагдана. Малшад, һаалишадай мэргэжэл, шадабари дээшэлүүлхэ техническэ һургуули эмхидхэгдэнхэй.

Жэлэй түрүүшын үдэрһөө абаһан уялгаяа һайнаар дүүргэжэ байнабди. Январь соо гүрэндэ 350 центнер һү худалдаха байгаад, 390 центнер худалдаабди. Февраль һарада һү һаалга бүри дээшэлжэ байна. Түрүүшын арбан хоног соо 86 центнер худалдахын орондо 100 гаран центнер худалдагдаа. Пестеревскэ фермын түрүү һаалишан нүхэр Сапунова жэлэй эхинһээ үнеэн бүриин 357 литр һү һаагаад байна. Энэ жэлэй түрүүшын кварталда һү, мяха болон бусад продукци худалдаха түсэбөө болзорһоонь урид дүүргэхэбди.

КПСС-эй ЦК-гай мартын, ноябриин Пленумүүдээр табигдаһан туйлай ехэ зорилгонуудые хэрэг дээрэнь бэелүүлхын тула партийна организациин зүгһөө ажалшадай дунда ямар хүдэлмэриин ябуулагдажа байһан тухай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой парткомой секретарь нүхэр **Мункожапов** хөөрэбэ.

Ажалшадай дунда ябуулжа байгаа политическэ, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри эрид һайжаруулха, социалис мүрысөө зүбөөр хүтэлбэрилхэ, ажалшадай культурна болон материальна эрилтэ гүйсэд хангаха асуудал тушаа үйлэдбэриин управлениин парткомой секретариин орлогшо нүхэр **Шинуло** тогтожо хэлэбэ.

Мал шахан таргалуулдаг Тальцын совхозой партийна организациин секретарь нүхэр **Ефимова, XXI** партсъездын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр **Баданов,** мал шахан таргалуулха **Улаан-Үдын** совхозой директор нүхэр **Мошков,** КПСС-эй обкомой секретарь нүхэр **Власов** гэгшэд пленум дээрэ үгэ хэлээ.

Үйлэдбэриин управлениин колхоз, совхозуудай 1963 оной социалис уялгануудые пленум нэгэн дуугаар баталба.

Ц. СУБАНОВ.

БУРЯАД ҮНЭН

3-дахи нюур.
1963 оной февралиин 19.

СПАРТАКИАДА

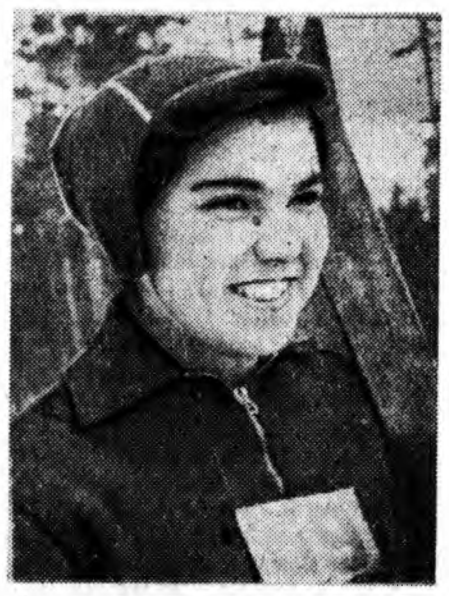
Үбэлэй шэмэрүүн хүйтэн, үбдэг тулама тунга сагаан саһан. Шуран санатай хурдан спортсменүүд бэеэ зэһэнхэй, урилдаанда гарахаар бэлэн. Уданшьегүй Улаан-Үдэ хотын Аршаан тосхон шадар профсоюзай V спартакиада эхилбэ. Эндэ 130 санашад хабаадаба.

Түрүүшын үдэр спартакиадын эстафетнэ урилдаан болоо. Эрэшүүлдэ 4х10, эхэнэрнүүдтэ 3х5 километртэ старт үгтөө. Эстафетнэ урилдаае Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин спортсменүүд хамагһаа түрүүлэн дүүргэбэ. Үлэһэн һүүлшын хоёр үдэр соо 1961 оной чемпион байһан түнхэнэйхид түрүүлжэ ерэгшэдһээ һураггүй таһараа. 15—30 километрэй урилдаандашье туршаа. Үрэ гараагүй. Мухар-Шэбэрэй, Загарайн спортсменүүд энэ сезондо һайнаар бэлдэһэн дээрэһээ урдаа нэгэшье команда табингүй, урилдаанай бүхы зайнуудта түрүүлбэ.

Хүдөөгэй спортсменүүдэй дундаһаа Мухар-Шэбэрэй санашан Спиридон Бурдуковский республикын чемпион болоо. Тэрэ 15—30 километрэй зайнуудта 52 минута 58 секунда, удаадахидань 1 час 52 минута 7 секунда соо ябаа. Тиихэдэ эдиршүүлэй дундаһаа мүн Мухар-Шэбэрэй залуу санашан Леонид Карпиеня түрүүлээ. 15 километрэй зайе 54 минута 20 секунда соо гаталһан байна. Тиихэдэ энэ хүбүүн 20 километрэй зайе 1 час 13 минута 40 секунда соо гүйжэ гараба.

Мухар-Шэбэрэй сельпогой бухгалтер Тоня Челночкова, тэрэнэй нүхэр басаган телефонистка Галя Стулева гэгшэд (түрүүшынхинь 5 километрэй урилдаанда, хоёрдохинь 10 километрэй урилдаанда) түрүүлээ. Тиихэдээ Челночкова 22 минута 50 секунда

соо, Стулева 47 минута 39 секунда соо ябажа ерэһэн байна.

Басагад сооһоо республикын чемпионой нэрэ Загарайн спортсменка Люба Лукьянова, Түнхэнэй түлөөлэгшэ Вера Голушко гэгшэд абаа.

Гурбан үдэр соо үргэлжэлһэн шанга тулалдаанай дүнгөөр ниитэ командна түрүү һуурие хүдөөгэй спортивна командануудай дундаһаа Мухар-Шэбэрэй команда эзэлбэ. Хоёрдохи һуурида Загарайн санашад гаранхай. Гурбадахи һуури Баргажанай команда эзэлээ.

А. Игумнов.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Урожай» бүлгэмэй түлөөлэгшэд Спиридон Бурдуковский, Антонина Челночкова, Леонид Карпиеня гэгшэд харуулагдана.

Л. Хайдуровай фото.

Агын һонин

△ **Дульдэргын аймагай ажалшад жэл ерэхэ бүри олоор газетэ, журнал захина. Гансал нютагай хэблэлэй 3391 хэһэг газетэ аймаг дотор тарана. Тэрэ тоодо «Забайкальский рабочий» — 1707, «Агинская правда»—565, «Ленинэй туг»—595, «Комсомолец Забайкальская»—524 хэһэг захигданхай.**

Ц. Батомункуев.

△ **Могойтын «Россия» колхоздо уужам дулаан агитпункт үдэшын 6 часһаа һүниин тэн болотор удэр бүри хүдэлнэ. Эндэ 29 агитаторнууд ээлжээгээр ерэжэ, һунгагшадай асуудалда харюу үгэдэг, һонирхолтой хөөрэлдөө, лекцинуудые эмхидхэдэг байна.**

Д-Н. Доржиев.

Тобшо һонинууд

✪ Газар дээрэ хүнэй бии болоһон сагһаа хойшо 77 миллиард хүн түрэһэн байна. Хүн түрэлтэнэй бии болоһон сагһаа хойшо Газар дээрэ түрэһэн бүхы хүнүүдэй 4 процент шахуунь мүнөө манай планетэ дээрэ ажаһууна. Энээн тухай Америкын эрдэмтэд Р. Веллмейер, Ф. Лоримен гэгшэд баталан хэлэнэ. Манай үе сагай урда тээхи 600000 жэлһээ эхилэн 1962 он хүрэтэр хүн зоной ургаһые ажаглалгада үндэһэлэн тэдэнэр иимэ тоо тодорхойлон тогтооһон байха юм.

✪ Хоёр миллион шахуу ондоо янзын аймагай амитад мүнөө бии гэжэ наукада мэдээжэ болонхой. Тиихэдээ бүри олон амитадые эрдэмтэд аймаг аймагаарнь илган хубаарилха ёһотой байна. Жэшээлхэдэ, дэлхэй дээрэ имагтал аляаһа батаганаануудшье арбаад миллиард шахуу ондо ондоо янзын аймагай байдаг гэжэ энтомологууд багсаана.

✪ Баруун Берлинэй хүн зоной тоо үсөөн боложол байна. Баруун Берлинэй статистическэ бюрогой мэдээнэй ёһоор имагтал гансахан кварталай турша соо зонойнь тоо 4117 хүнөөр үсөөржэ, үнгэрэгшэ жэлэй эсэстэ 2175 мянган хүн болоһон байха юм. Энэ юун дээрэһээ болооб гэхэдэ, хүнэй үхэл түрэлгэһөө олон байна. Тиихэдэ «фронтовой городһоо» хүн зон зугадан ошожол байдаг.

✪ Норвегиин зоной тоо 3 миллион 655 мянган хүн болодог. 1962 ондо тэрэнэй тоо 30 мянган хүнөөр нэмээ.

✪ США-гай бүридхэлэй бюрогой мэдээсэһэнэй ёһоор 1962 оной январиин 1-һээ 1963 оной январиин 1 хүрэтэр ороной хүн зоной тоо 2755 мянган хүнөөр нэмэжэ, мүнөө 188045 мянган хүн болоо.

(Газетэ, журналнуудһаа абтаба).

ХИЛЫН СААНАҺ

Н. С. Хрущевой хэлэһэн үгэнүүдэй брошюранууд ба суглуулбаринууд Индидэ хэблэгдэн гаргагдана

ДЕЛИ, февралиин 16. (ТАСС). «Блити» гэжэ газетэ «Никита Хрущев эб найрамдалай түлөө оролдолго гаргана» гэһэн гаршагтай тусхай хабсаргалта соогоо Советскэ правительствые толгойлогшын хэлэһэн үгэнүүдтэй Индиин номой магазинуудта ороһон брошюранууд болон суглуулбаринуудые бултыень нэрлэн тоолоно. Индиин уншагшад уласхоорондын мүнөөнэй байдал тушаа олонхи асуудалнуудта тэдээн сооһоо харюу абаха байха гэжэ газетэ тэмдэглэнэ. «Совет арадые ударидагша Никита Хрущевой үзэл, бүхы дэлхэйдэ тон ехэ нүлөө үзүүлһэн үзэлнүүд тэдэ үгэнүүд соонь хамталагдан оруулагдаа» гэжэ газетэ бэшэнэ. Н. С. Хрущевой элидхэлнүүд болон үгэнүүдые Индидэ арбан зургаан хэблэлнүүд тунхаглаба. Тэдэнэй дунда «Пиплз Паблишинг хауз», «Пиплз бук хауз», «Нейшнл бук Эйдженси» болон бусад мэдээжэ хэблэлнүүд оролсоно.

Эб найрамдал болон арадуудай хоорондохи хани барисаа бэхижүүлхые уряалһан Советскэ правительствые толгойлогшын үгэнүүд Индиин юрын хүнүүдэй һайшаалда хүртэнэ.

Хэлхеэ холбоо байгуулха зорилготойгоор табигдаһан Америкын хэмэл одон үгы болошоо

НЬЮ-ЙОРК, февралиин 16. (ТАСС). Февралиин 14-дэ табигдаһан «Синком» гэжэ Америкын хэмэл одонтой радиохолбоон байгуулагдаагүй, тэрэнэй хаанашье ябаһаниинь мэдэгдэнэгүй. Бүхы дэлхэй дээгүүр байгуулагдаһан хэмэл одонуудай хойноһоо ажаглалта хэжэ байдаг олон станцинууд тэрэ хэмэл одые огторгойгоор бэдэржэ байна, теэд замбуулинай зайда үгы болошоһон хэмэл одон олдоногүй гэжэ США-гай информационно агентстванууд мэдээсэнэ.

Тиигэбэшье, тэрэ хэмэл одон олдохо аабза гэһэн найдабари үгы боложо байна гэжэ ЮПИ агентство мэдээсэнэ. Хэмэл одые табиһанһаа хойшо 36 час үнгэрөөд байгаашье һаань, тэрэнэй хайшаашье ошожо ябаһаниинь, яаһанииньшье мэдэгдэнэгүй.

Эрхэ сүлөөгэй корабль тамаржа ябаһаар

НЬЮ-ЙОРК, февралиин 16. (ТАСС). Венесуэлын патриодуудай буляажа абаһан «Ансоатеги» гэжэ товаро-пассажирска судна Карибска далай дээрэ замаа үргэлжэлүүлһээр.

Тэрэ кораблие эзэмдэһэн патриодууд судна дээрэһээ 2 телеграмма эльгээбэ гэжэ информационно агентстванууд мэдээсэнэ. Судныи команда заашье аюулда ороогүй, тэрэ судна буляаха ябуулгые тус судныи командын офицернүүдэй нэгэн Висмар Медина Рохас байгаа гэжэ нэгэ радиограмма соонь хэлэгдэнэ. «Бетанкурай гэмтэ диктатурада эсэргүүгээр тэмсэжэ байһан Венесуэлын патриодууд» тэрэ судные буляажа абаба гэжэ нүгөөдэ соонь хэлэгдэнэ.

Венесуэлыншье, Америкыншье уһан сэрэгэй хүсэнүүд буһалгаалһан кораблие мүнөө хүрэтэрөө оложо шадаагүй.

Вашингтонһоо абтаһан һүүлшын мэдээсэлнүүдэй ёһоор, Карибска далай дээрэ бэдэрэлгэ хэжэ байһан США-гай корабльнууд болон самолёдууд патриодуудай буляажа абаһан судныи ябаһан газарые олохоһоо байха Венесуэлын сэрэгэй корабльнуудай тэрэниие баритарнь хойноһоонь дахажа мүрдэжэ ябаха гэһэн захиралта абаһан байна.

Баруун Ирианиие сүлөөлэгшэд бусажа ерэбэ

ДЖАКАРТА, февралиин 16. (ТАСС). Үсэгэлдэр Индонезиин ниислэл хото Баруун Ирианиие сүлөөлхэ ябуулгада хабаадалсаһан эрэлхэг хүбүүдээ-десантнигуудаа баяр ёһолтойгоор, хани халуунаар угтаба.

Индонезиин десантна сэрэгүүдэй табан зуу гаран сэрэгшэд болон офицернүүд үсэгэлдэр Баруун Ирианһаа Джакартада бусажа ерэбэ.

Афинын үйлсэдэ студент[…] шуһан адхарба

АФИНЫ, февралиин 16. (ТАСС). Полициинхид болон залуушуул Афинын үйлсэнүүдээр хэдэн час соо тулалдаа хэбэ. Энэ тулалдаанай үедэ дүшэн студентнүүд шархатаба. Грециин ниислэлэй түб үйлсэнүүд полициинхид болон студентнүүдэй байлдаа хэһэн газар болоод байба. Залуушуулай урдаһаа бронемашинануудые табяа. Гэгээрэлэй хэрэгтэ гаргашые ехэ болгохо ба гэгээрэлэй системые демократизацилха гэһэн эрилтые дэмжэжэ, хэдэн мянган студентнүүд жагсаал хэһэн юм. «Демократизаци», «Фашизмын харгы хааха[…] шуул нэгэн […]ралдаба. По[…] луушуулда […] студентнүүдэй […] буруушааба. […] үсэгэлдэр сту[…] хихо, наншаха[…] кратиие, мана[…] ха эрхые няза[…] доо гэжэ коми[…] соо хэлэгдэнэ.

Зүүнэй үзэл[…] демократическ[…] тадууд поли[…] дентнүүдые […] лые парламен[…] шаалга хэбэ.

Хэһээгшэд олооро алу[…]

ХАНОЙ, февралиин 16. (ТАСС). «Сүлөөрэлгэ» агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Урда Вьетнамай арад зондо эсэргүү хэһээлтэ хэхэ зорилготой дайнда 642 хэһээгшэд, тэрэ тоодо 16 Америкын офицернүүд патриод[…] 200 хүн шарха[…] намай 170 сол[…] абтаһан гү, а[…]раа партиза[…] ороһон байна.

Хэһээгүйшүү[…]

ВАШИНГТОН, февралиин 16. (ТАСС). Холбоото Штадууд Кубада добтолон орохо алууршадые бэлдэжэ байна.

1961 оной апрельдэ Плайя — Хирондо урагшагүй добтолго хэһэн «хуушанай сэрэгшэд» — мянга гаран алууршад Майамида (Флорида штат) тусхай пунктда сэрэгэй бэлэдхэл хэжэ эхилхэнь. АП агентствын Майамиһаа мэдээсэһэнэй ёһоор, «хуушанай сэр[…] хэхэ түсэб […] тельстватай […] юм гэжэ СШ[…] контрреволюци[…] марша Кардона[…]

Мүнөө үедэ […]бын контрреволю[…] Америкын арм[…] сэрэгэй флодто[…]хэл гаража ба[…]жэ.

Конгын националь̣на армиин б[…] Элизабетвиль ерэбэ

ПАРИЖ, февралиин 16. (ТАСС). Конголезиин национальна армиин батальон үсэгэлдэр Элизабетвиль ерэбэ. Конголезиин национальна армиин отрядууд саашадаа Элизабетвиль ерэжэ байха юм гэжэ Франс Пресс агентствын корреспондент […]бейн бэеэ туша[…] Элизабетвильд[…]ой сэрэгүүдэй […]зиин националь[…] разделениннуүд […]хэнь.

Гидо президентын декре[…]

БУЭНОС-АЙРЕС, февралиин 16. (ТАСС). Аргентинын президент Гидо июниин 23-да болохо бүгэдэ ниитын һунгалтада перонистска партиин хабаадахые хориһон декрет дээрэ гараа табиба. Армиин, флодой, авиациин талаар гүрэнэй секретарьнуудтай ба дотоодын хэрэгэй министртэй хэдэн дахин зүблөө хэһэнэй һүүлээр энэ декрет дэ[…] ба гэжэ «Бу[…]ральд» газетэ[…]

Ирагта ю[…] бай[…]

Ирагта болоһ[…] хилэгшэд хада[…]дууд тушаа ха[…] дэлгын ябуулг[…] һээр. Тэдэнэр […]риотическа партинуудые […]дые, национ[…]тическа ба н[…]грессивнэ пар[…]дымнай дайса[…]гээд Ливанай […]зетэ бэшэнэ.

Ирагта хэгдэ[…] дэлгэ хэһээлт[…] олониитэ бур[…]

Великобрита[…] партиин полит[…] Ирагтахи бай[…] дүүлгэ тунх[…] патриодуудые […] дүүдые алаха[…] хэрэгы ябуул[…]на гэжэ тэрэ […] хэлэгдэнэ. За[…]дэй ёһоор, х[…] алуулагдаад […] эрид буруушаа[…]хы хүдэлмэри[…]дэ, бүхы дем[…]даһан уряа т[…]хэгдэнэ.

Англида һу[…]бан зуу гаран […]нүүд февралии[…] до Ирагай по[…] хажууда сугла[…]ложо байһан […] дэлгые буруу[…] хэбэ. Жагсаал[…]дай делегаци […] Ирагай элшэн[…] шаалгын бэшэ[…]

Редакт[…]
Ц. Ц[…]

Бурлад литературада дуратайб

Би өөрөө буряад зоной дунда үдэһэн. хэлыеньшье һайн мэдэхэ хүм. Тиихэдээ гол түлэб буряад арадай үг гарбалаар, түүхээр һонирходогби. Энэ хэрэгтэмни буряадай уран зохёолшодой номууд илангаяа ехэ туһа хүргэдэг. Жэшээлхэдэ, Д. Батожабайн «Төөригдэһэн хуби заяан», Ч. Цыдендамбаевай «Түрэл нютагһаа холо» гэхэ мэтэ номуудые тон һонирхон уншааб. Тиихэдэ эдэ номуудай үргэлжэлэлэй гарахые хүлеэжэ ядан байнаб. Мүнөө буряадай уран зохёолшодой съездын нээгдэхээ байхада, тэдэндэ хандан:—һайн лэ номуудые бэшэгты, уншагшад бидэнээ баярсуулагты! — гэхэ байнаб.

Г. Виноградов,
ТЭЦ-эй гаражые даагша.

Уншагшадай асуудалда харюу

„Юрэнхы дэлгүүр" гээшэ юун гээшэб

«Юрэнхы дэлгүүр» гэжэ юрэ нэрлэгдэдэг «Европын экономическа нэгэдэлые» байгуулха тухай договор 1957 оной мартын 25-да Римдэ баталагдаһан байгаа. Нэгэдэл дотор таможенно түлөөһэнэй, капитал оруулалгын, хүдэлмэриин хүсэнэй талаар зүбшэжэ тодорхойлогдоһон экономическа политика бэелүүлхэ гээшэ өөһэдымнай зорилго болоно гэжэ дэлгүүртэ хабаадагшад— Баруун Германи, Франци, Итали, Бельги, Голланди, Люксембург соносхоһон байгаа. 1958 оной январиин нэгэнһээ энэ договор хүсэндөө ороо һэн. «Юрэнхы дэлгүүрэй» оронууд мүнөө үедэ өөһэдынгөө промышленна эд бараагаар хоорондоо наймаа хэхэдээ таможенно түлөөһые 50 процентээр хороогоо, энэ түлөөһые 1966 он хүрэтэр хүсэдөөр болюулха һанаатай байна. Хүдөө ажахын продукцяар наймаа хэхэ талаар таможенно түлөөһэн 30—35 процентээр бага болгогдоод, 1970 он хүрэтэр хүсэд болюулагдахаар тухайлагдана. Тиихэтэй хамта: «Юрэнхы дэлгүүртэ» ородоггүй оронуудһаа эд бараа асаржа наймаалхадань тэдэндэ нэтэ адляар таможенно түлөөһэ тогтоохо хэмжээнүүд абтана.

Франциин болон Баруун Германиин үүсхэлээр «Юрэнхы дэлгүүр» байгуулагдаа. Тэдэнтэй Итали, Бельги, Голланди, Люксембург нэгэдэһэн байха юм. Эдэ оронуудай томо капиталистнууд «Юрэнхы дэлгүүр» дотор аралжаа наймаа хэхэдээ өөһэдынгөө предприятинуудһаа ородог ашаг олзые дээшэлүүлхэбди гэжэ тоолодог байна. Өөһэдынгөө орон дотор худалдахын тулада үсөөншэгөөр бүтээгдэдэг олон эд бараа бүри элбэгээр бүтээжэ гаргаха арга «Юрэнхы дэлгүүр» олгохо гэжэ тэдэнэр тоолодог байха юм. Баруун Германиин болон Франциин финансово-промышленна хүсэтэ бүлэгүүд «Юрэнхы дэлгүүр» дотор гол үүргэ дүүргэнэ. Эдэ бүлэгүүдэй түлөөлэгшэд хадаа «Юрэнхы дэлгүүрые» Баруун Европын гүрэнүүдэй хоорондохи сэрэгэй политическэ нягта холбооной экономическа үндэһэ һуури болгохые хүсэнэ. Хүдэлмэришэнэй хүдэлөөндэ эсэргүүсэн, дэлхэйн социализмда эсэргүүсэн хамтаараа тэмсэхэ гээшэ «Юрэнхы дэлгүүр» байгуулагшадай гол зорилгонуудай нэгэн болоно.

«Юрэнхы дэлгүүр» байгуулха үүсхэл гаргаһан Франци болон Баруун Германи экономическа энэ нэгэдэлдэ Англиин орохые юрэ арсаагүй байха юм. Зүгөөр тэдэнэр (илангаяа Франци) англиинхидта тааруугүй байхаар договорой эрилтэнүүдые найруулан тодорхойлхые оролдоһон байгаа бшуу. Хэрбээ эдэ эрилтэнүүдыень Англи зүбшөөхэ болоо гээшэ һаа, Британска хани нэгэдэлдэ ородог Австрали, Шэнэ Зеланди, Канада гэхэ зэргын оронуудтай үнинһөө хойшо байгуулһан өөһэдтэнь угаа ашагтай туһатай экономическа холбоо барисаанһаа арсаха баатай болохо байгаа бшуу. Эдэ оронуудтай Англи худалдаа наймаа эхилхэдээ таможенно түлөөһэнэй талаар хүнгэлэлтэнүүдые хэдэг байна. Нацинуудай Британска нэгэдэлэй оронууд Англида эдеэ хоолой зүйл, түүхэй эд асаржа худалдахадаа тон багахан таможенно түлөөһэ түлэдэг юм. Тиихэдэ Англи эдэ оронуудта өөрынгөө промышленна эд бараа абаашажа худалдахадаа таможенно түлөөһэнэй талаар баһал хүнгэлэлтэтэй байдаг. Тиимэһээ хуушанайнгаа холбоо барисаае хэбээрнь үлөөхые хүсэдэг Англиин финансово-промышленна бүлэгүүд «Юрэнхы дэлгүүртэ» Англиин орохые буруушаадаг байна. «Юрэнхы дэлгүүртэ» Англиин орохые Англиин фермернүүд мүн лэ буруушаадаг. Ушарынь хадаа Англиин фермернүүд-капиталистнууд правительствын зүгһөө тэдхэмжэ абадаг байна. Имагтал тэрэнэй ашаар далайн саанаһаа асаржа, бүри хямда сэнгээр эдеэ хоолой зүйлнүүдые худалдагшадтай зүрилдөөе Англиин хүдөө ажахын продуктнуудые худалдагшад тэсэжэ гарадаг байха юм. Харин «Юрэнхы дэлгүүр» тухай договорой эрилтэнүүд хадаа хүдөө ажахыда иимэ тэдхэмжэ үгэдэг гуримые хорино. Тиимэ болохолоороо, «Юрэнхы дэлгүүртэ» Англиин ороо һаа, энэ ороной хүдөө ажахыда угаа муу хойшолонтой байха юм.

«Юрэнхы дэлгүүртэ» орохые арсахадаа, «Сүлөөтэ худалдаа наймаанай Европодохи нэгэдэл» гэдэгые 1959 ондо Англи байгуулаа һэн. Энэ нэгэдэлдэ Англиһаа гадна, Португали, Дани, Швеци, Швейцари ороһон байгаа. Англиин зонхилогшодой һанамжын ёһоор «Сүлөөтэ худалдаа наймаанай Европодохи нэгэдэл» хадаа тус түби дээрэ байгуулагдаһан «Юрэнхы дэлгүүрэй» Англиин худалдаа наймаанда муугаар нүлөөлэлгые зарим зэргээр һуларуулха ёһотой байһан юм.

«Юрэнхы дэлгүүр» тушаа США ямар хараа бодол баримталдаг байнаб гэхэдэ, иимэ дэлгүүр байгуулха һанамжые США түрүүшээр дэмжэдэг байба. Энэ һанамжа Америкын буржуазна политигуудай һанаа яахадаа татадаг байгааб гэхэдэ, бэелүүлээд байгаа һаа, коммунизмда эсэргүү НАТО гэжэ сэрэгэй бүлэглэлэй экономическа яһала һайн үндэһэ һуури боложо үгэхэ байгаа бшуу. Нүгөө талаһаа «Юрэнхы дэлгүүр» Америкын капиталистнуудай худалдаа наймаа хэхэ талаар США-гай горитойхон зүрилдөөшэн боложо шадаха гэжэ тэдэнэр мүн лэ һайнаар мэдэдэг байгаа. Энэ аюулда дайрагдахагүйн тулада Америкын олон капиталистнууд һүүлэй жэлнүүдтэ өөрынгөө капиталые Баруун Европын оронуудта горитойгоор гаргаһан байна. Хэрбээ 1957 оной байдалаар Баруун Европодо Америкын гаргаһан капитал 4,2 миллиард доллар болодог байгаа һаа, 1960 ондо 6,6 миллиард доллар хүрэтэр ургаа. Баруун Европын промышленностиин элдэб һалбаринуудта өөрынгөө капиталые оруулаад байхадаа, «Юрэнхы дэлгүүрэй» оронуудай тогтооһон таможенно ехэ түлөөһые алгасан гарахабди гэжэ Америкын капиталистнууд һанадаг байгаа. Гэбэшье иимэ юумэ хэхэдээ, Америкын капиталистнууд ехээр эндүүрээ. «Юрэнхы дэлгүүртэ» Англи тэгшэ эрхэтэйгээр хабаадалсаха гэжэ этигэдэг байһан дээрэһээ өөрынгөө капиталай нилээд ехэ хубиие (3 миллиард шахуу доллар) Англиин промышленностьда тэдэнэр оруулаа.

Тиимэһээ США хадаа Англиие «Юрэнхы дэлгүүрэй» тэгшэ эрхэтэй гэшүүн болгохые хүсэнэ. Англи Баруун Европын бусад гүрэнүүдтэ орходоо экономическа болон сэрэгэй талаар США-тай бүри нягта һайн холбоотой юм. США-гай аша туһада Европын гүрэнүүдэй экономическа нэгэдэлэй саашадаа гай түбэгтэй болохогүйн тулада «Юрэнхы дэлгүүртэ» Англиин хабаадабал таарамжатай гэжэ Америкын дипломадууд бодомжолдог байха юм. «Юрэнхы дэлгүүртэ» Англи ороо гээшэ һаа, США-гай мэхэ гохо гаргаха үүргые тэрэ дүүргэхэ гэжэ Франциин зонхилхы хүнүүд тоолодог байна.

«Юрэнхы дэлгүүртэ» гэшүүн болгон абаха тухай гуйлтатайгаар 1961 оной августда Англи тусгаар хандаһан байха юм. Тиигээд Брюссельдэ удаан саг соо хэлсээн болоо. Британска хани нэгэдэлэй оронуудтай наймаа хэхэдээ тэрээндэ таможенно түлөөһэ багаар тогтоодог гуримые болюулхыешье Англи хэлсээнэй үедэ зүбшөөһэн байна. Зүгөөр Англиин хүдөө ажахыда тэдхэмжэ үгэхэ гуримһаа Англи арсажа шадахагүй байгаа. Тиихэдэ «Юрэнхы дэлгүүрэй» гэшүүдтэ Римскэ договорой ёһоор тогтоогдоһонһоо ондоо уялгатай байха эрхэ Англида олгохоһоо Франци эрид шангаар арсадаг байгаа. Де Голлиин правительство «Юрэнхы дэлгүүрые» США-һаа дулдыданги бэшэ экономическа организаци байлгахые эрмэлзэдэг юм. Англи «Юрэнхы дэлгүүртэ» ороод байгаа һаа, энэ зорилго бэелүүлхэ хэрэгтэ һаад ушаруулха гэжэ Франциин томо капиталистнууд тоолодог байна. Франциин делегациин эрид шанга, эбсэшэгүй хараа бодол баримталһанай эсэстэ 1963 оной январиин һүүл багаар Брюссельдэхи хэлсээн таһалдаа.

Брюссельдэхи хэлсээнэй таһалдаһан ушар гансахан Англида бэшэ, мүн Америкын Холбоото Штадуудта сохилто боложо үгэһэн байна. «Юрэнхы дэлгүүр» доторхи ушар байдалай хүгжэлтые США хинажа шадахаяа болёо, энэ дэлгүүр США-тай горитойгоор зүрилдэгшэ болобо гэжэ элирээ. Тэрэ байтагай «Юрэнхы дэлгүүрэй» оронуудта Америкын капиталай оролгые хизаарлаха тухай асуудал зүбшэн хэлсэхэ дурадхалтайгаар Франциин правительство «юрэнхы дэлгүүртэ» хабаададаг бусад оронуудта һаяхан хандаһан байна. Брюссельдэхи хэлсээнэй таһалдаһанай һүүлээр баруун гүрэнүүдэй хоорондохи зүрилдөөн дайнай хойто тээхи түүхэдэ хэзээдэшье үзэгдөөгүй ехээр хурсадаба. Эдэ бүгэдэ хадаа «Юрэнхы дэлгүүрые» мүнөөнэй империалис зүрилдөөнүүдэй гарадаг газар гэжэ зүбөөр нэрлэгдэдэг байһые гэршэлнэ.

Советскэ Союз хадаа «Юрэнхы дэлгүүр» шэнги амяа хараһан экономическа бүлэглэлнүүдые буруушаадаг юм. Юуб гэхэдэ, эдэ бүлэгүүд уласхоорондын худалдаа наймаа һайнаар хүгжөөлгэдэ һаад ушаруулна, эдэ нэгэдэлнүүдтэ ородоггүй оронуудые газаашалха ябадалда хүргэнэ. Советскэ Союзай энэ хараа бодолые дэлхэйн олон оронууд, илангаяа һаяхан бэеэ даанхай боложо байһан гүрэнүүд дэмжэнэ, ушарынь хадаа «Юрэнхы дэлгүүр» тэдэ оронуудта ехэ аюултай байна бшуу.

А. Михайлов.
(ТАСС).

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи нюур
1963 оной февралиин 19.

Манай адрес, телеф[…]

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул. Л[…]
ФОНЫ РЕДАКЦИИ: редактора—46-32, зам. ре[…] ответ. секретаря—27-37, отделов: партийной жи[…] —24-74, сельского хозяйства, советского строите[…]ры—47-59, промышленности, транспорта, инфо[…] литературы и искусства—34-05, писем и раб[…] отдел переводов и корректорская—35-95, бух[…] Для междугородных переговоров — 16.

Гор. Улан-Удэ, типография Минис[…] Бурятской АССР.

Н00354. За[…]